

ANTIČNO GROBIŠČE V CERKNICI

MEHTILDA URLEB

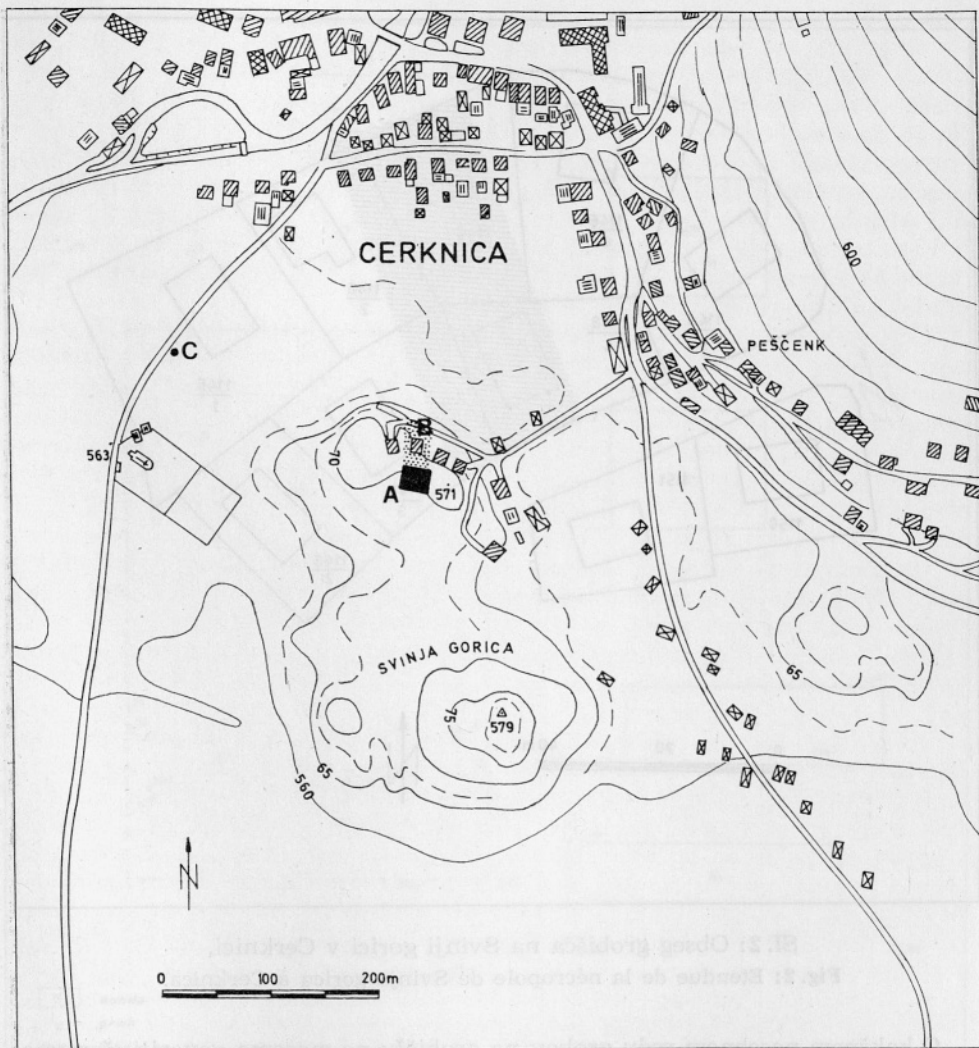
*Inštitut za raziskovanje Krasa ZRC SAZU, Postojna
Kraška muzejska zbirka*

Povečan obseg gradnje v zadnjih letih je v Cerknici povzročil odkritje več ostankov iz antične dobe, katerih smo doslej tu poznali bolj malo: Med zadnjo vojno so na Svinji gorici našli žgan grob.¹ Leta 1972 so pri izkopu jam za električne drogove v bližini pokopališča ob cesti za Dolenje Jezero odkrili ostanke več antičnih predmetov, ki izvirajo iz 1. in 2. stoletja.² Leta 1974 smo pri že začeti gradnji na gričku Svinja gorica uspeli rešiti le dva grobova, ki prav tako izvirata iz tega obdobja. Po lepih in sorazmerno bogatih pridevkih (vsak grob je imel najmanj devet predmetov, od katerih so omembe vredne steklene posode in posode, posnete po sigilatnih oblikah) je bilo prvič mogoče domnevati dokajšnjo blaginjo tedanjih prebivalcev, pa tudi to, da najbrž ne gre le za osamljene grobove.

Zaščitna arheološka izkopavanja, ki jih je ob soglasju Ljubljanskega regionalnega zavoda za spomeniško varstvo opravila Kraška muzejska zbirka iz Postojne, so potrdila prejšnje domneve o večjem grobišču na tem prostoru. Žal so bila predhodna zemeljska dela že pred našim prihodom izvršena s stroji in so bili tako grobovi, predvsem tisti, ki so bili plitvo zakopani, poškodovani ali pa uničeni. V prvem letu zaščitnih izkopavanj, s katerimi smo uspeli raziskati najbolj ogroženo območje predvidene površine grobišča, smo odkopali 35 grobov, v drugem letu pa še nadaljnjih sedem.

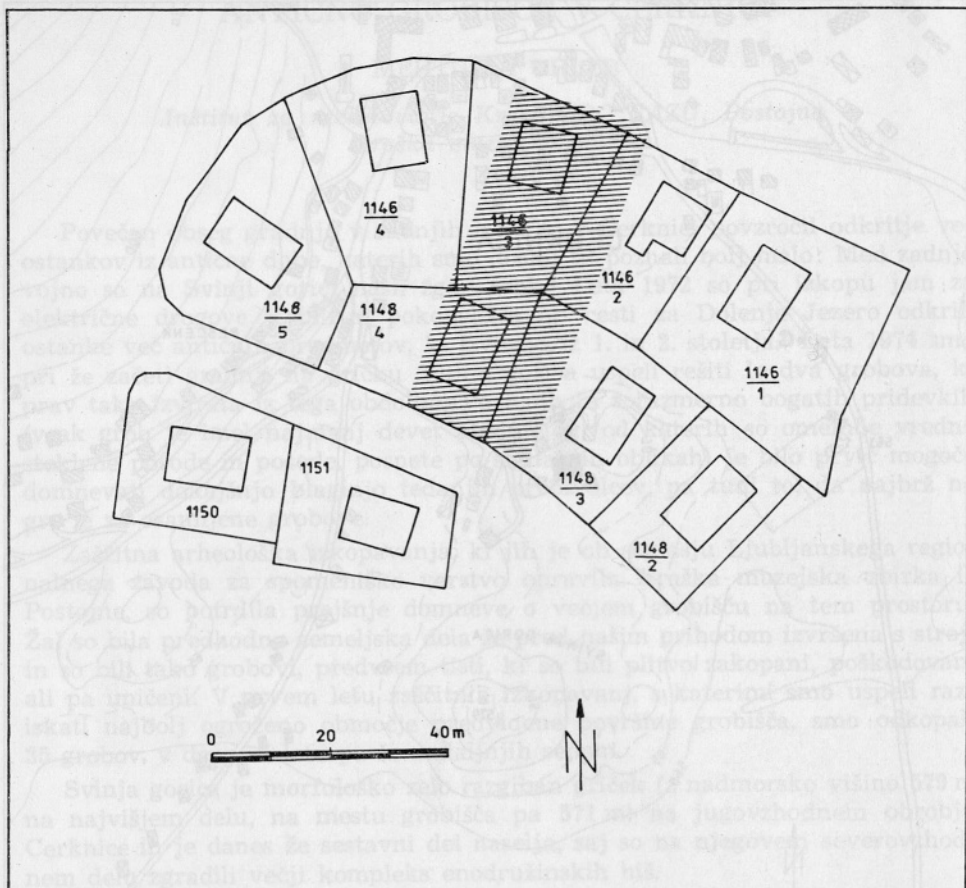
Svinja gorica je morfološko zelo razgiban griček (z nadmorsko višino 579 m na najvišjem delu, na mestu grobišča pa 571 m) na jugovzhodnem obrobju Cerknice in je danes že sestavni del naselja, saj so na njegovem severovzhodnem delu zgradili večji kompleks enodružinskih hiš.

Grobišče je bilo na severnem delu griča Svinja gorica — malo pod vrhom druge najvišje vzpetine — na kotanjasti planoti, kjer so bili nekoč travniki in njive (sl. 1). Geološka sestava hriba je raznolika, saj smo že na sorazmerno majhni površini, kjer so bili grobovi, zasledili dolomit, vmes pa je bila rdečerjava ilovica. Površje je bilo tu že v teku stoletij večkrat splanirano, ko so izravnali kotanje oz. navažali zemljo. Največjo spremembo pa je območje doživelo leta 1978, ko se je ob izgradnji novega naselja podoba griča povsem spremenila. Obsega grobišča ni bilo mogoče natančno določiti, po odkritih grobovih pa zajema kompleks 18 arov (sl. 2). Največ grobov je bilo na parceli št. 1148/4, posamezni grobovi pa so bili še na zahodnem robu p. št. 1148/3 (sl. 1 — A). Grobovi so bili tudi na p. št. 1146/3 (sl. 1 — B); vse do roba hriba oziroma ceste na mestu, kjer stoji hiša, sta bila leta 1974 rešena le dva grobova, ostali pa so bili ob gradnji uničeni. Nekaj grobov je bilo odkopanih še ob južnem robu te parcele, verjetno pa so grobovi še v vsem južnem delu sektorja, kjer ni bilo nobenih izkopov, ker so na mesto odlagali zemljo in je sedaj vrt. Izven teh parcel pa razen ob robu ceste pri zemeljskih delih ni bil več odkrit noben grob.

Sl. 1: Položaj grobišča na Svinji gorici v ožjem okolišu Cerknice. A = mesto grobov (1—42) izkopanih v letu 1978 in 1979; B = parcela št. 1146/3, kjer sta bila ob gradnji hiše rešena le dva groba (1—2/74), južni del parcele pa je ostal neprekopan; C = mesto sonde, izkopane leta 1972.

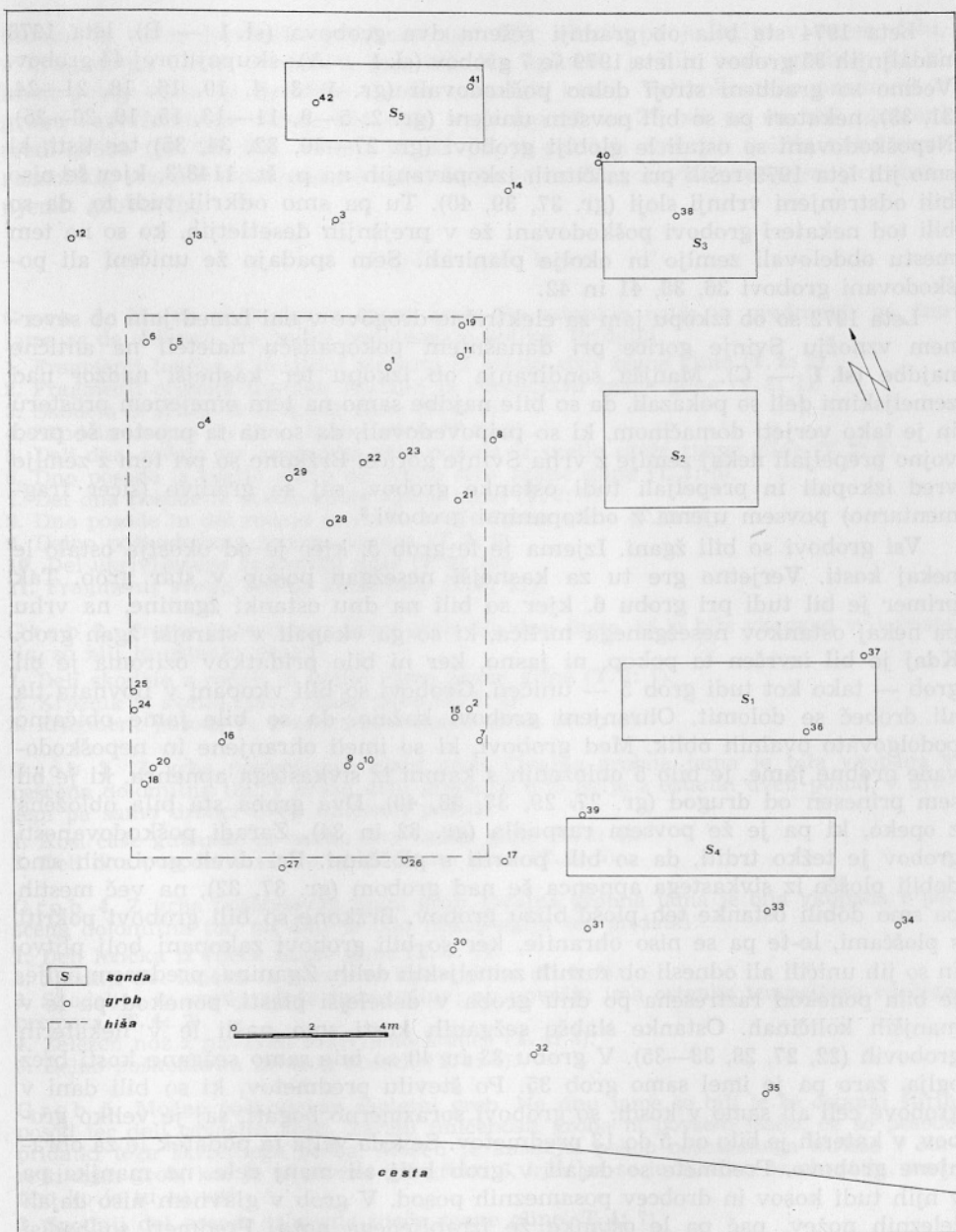
Fig. 1: Situation de la nécropole de Svinja gorica aux environs immédiats de Cerknica. A = lieu des tombes (1—42) trouvées dans les années 1978 et 1979; B = parcelle N° 1146/3, où lors de la construction de la maison n'ont été sauvées que deux tombes (1—2/74), alors que la partie méridionale de la parcelle n'a pas été fouillée; C = lieu de la sonde creusée en 1972.

Sl. 2: Obseg grobišča na Svinji gorici v Cerkljici.

Fig. 2: Etendue de la nécropole de Svinja gorica à Cerkljica.

O kakšnem posebnem redu grobov na grobišču ne moremo govoriti, čeravno daje načrt odkopanih grobov videz posameznih skupnih grobov, v južnem delu grobišča pa je videti, kot da so grobovi v vrsti. Načrt pa ne daje prvotne podobe grobišča, ker je bilo pri odstranjevanju vrhnjih slojev s stroji gotovo uničenih več grobov. Na p. št. 1148/3 je bil s stroji odstranjen le sloj v južnem delu parcele, višje pa ne. Tu smo izkopali pet sond (sl. 3), v katerih pa ali sploh ni bilo grobov, ali pa so bili le posamični (gr. 36—42). Najbrž se ne motimo, če sklepamo, da je bilo to že obrobje grobišča, saj grobov dalje proti vzhodu in severu tudi pri izkopu gradbenih jam nismo več zasledili. Podobna situacija je bila tudi ob zahodnem robu parcele 1148/4, kjer jih tudi nismo več zasledili pri izkopih. Ob južnem robu je bilo tik ob cesti še nekaj grobov, možno pa je, da so bili tudi na sami cesti, ki pa so jo nasuli že pred našim prihodom. V izkopih preko ceste, kjer smo jih tudi iskali, jih nismo več zasledili.

Sl. 3: Tloris grobišča z grobovi in odkopanimi sondami na Svinji gorici v Cerkljani.

Fig. 3: Plan de base de la nécropole avec les tombes et les sondes forées à Svinja gorica à Cerkljani.

Leta 1974 sta bila ob gradnji rešena dva grobova (sl. 1 — B), leta 1978: nadaljnjih 35 grobov in leta 1979 še 7 grobov (sl. 1 — A); skupaj torej 44 grobov. Večino so gradbeni stroji delno poškodovali (gr. 1, 3, 4, 10, 16, 18, 21—24, 31, 33), nekateri pa so bili povsem uničeni (gr. 2, 5—9, 11—13, 15, 19, 20—25). Nepoškodovani so ostali le globlji grobovi (gr. 27—30, 32, 34, 35) ter tisti, ki smo jih leta 1979 rešili pri zaščitnih izkopavanjih na p. št. 1148/3, kjer še niso bili odstranjeni vrhnji sloji (gr. 37, 39, 40). Tu pa smo odkrili tudi to, da so bili tod nekateri grobovi poškodovani že v prejšnjih desetletjih, ko so na tem mestu obdelovali zemljo in okolje planirali. Sem spadajo že uničeni ali poškodovani grobovi 36, 38, 41 in 42.

Leta 1972 so ob izkopu jam za električne drogove v eni izmed jam ob severnem vznožju Svinje gorice pri današnjem pokopališču naleteli na antične najdbe (sl. 1 — C). Manjša sondiranja ob izkopu ter kasnejši nadzor nad zemeljskimi deli so pokazali, da so bile najdbe samo na tem omejenem prostoru in je tako verjeti domačinom, ki so pripovedovali, da so na ta prostor še pred vojno prepeljali nekaj zemlje z vrha Svinje gorice. Bržkone so pri tem z zemljo vred izkopali in prepeljali tudi ostanke grobov, saj se gradivo (sicer fragmentarno) povsem ujema z odkopanimi grobovi.³

Vsi grobovi so bili žgani. Izjema je le grob 5, kjer je od okostja ostalo le nekaj kosti. Verjetno gre tu za kasnejši nesežgan pokop v star grob. Tak primer je bil tudi pri grobu 6, kjer so bili na dnu ostanki žganine, na vrhu pa nekaj ostankov nesežganega mrliča, ki so ga vkopali v starejši žgan grob. Kdaj je bil izvršen ta pokop, ni jasno, ker ni bilo pridatkov oziroma je bil grob — tako kot tudi grob 5 — uničen. Grobovi so bili vkopani v ilovnata tla ali drobč se dolomit. Ohranjeni grobovi kažejo, da so bile jame običajno podolgovato ovalnih oblik. Med grobovi, ki so imeli ohranjene in nepoškodovane grobne jame, je bilo 5 obloženih s kamni iz sivkastega apnenca, ki je bil sem prinesen od drugod (gr. 27, 29, 37, 38, 40). Dva groba sta bila obložena z opeko, ki pa je že povsem razpadla (gr. 32 in 34). Zaradi poškodovanosti grobov je težko trditi, da so bili pokriti s ploščami. Pri dveh grobovih smo dobili plošče iz sivkastega apnenca še nad grobom (gr. 37, 32), na več mestih pa smo dobili ostanke teh plošč blizu grobov. Bržkone so bili grobovi pokriti s ploščami, le-te pa se niso ohranile, ker so bili grobovi zakopani bolj plitvo in so jih uničili ali odnesli ob raznih zemeljskih delih. Žganina, predvsem oglje, je bila ponekod raztresena po dnu groba v debelejši plasti, ponekod pa le v manjših količinah. Ostanke slabše sežganih kosti smo našli le v nekaterih grobovih (22, 27, 28, 33—35). V grobu 33 in 40 so bile samo sežgane kosti brez oglja, žaro pa je imel samo grob 35. Po številu predmetov, ki so bili dani v grobove celi ali samo v kosih, so grobovi sorazmerno bogati, saj je veliko grobov, v katerih je bilo od 5 do 13 predmetov. Seveda velja ta podatek le za ohranjene grobove. Predmete so dajali v grob bolj ali manj cele, ne manjka pa v njih tudi kosov in drobcev posameznih posod. V grob v glavnem niso dajali železnih nožev, pač pa le ostanke že izrabljenega noža. Predmeti so bodisi v žganini, bodisi na njej (kar je najbolj pogost pojav) ali ob njej. Veliko grobov kaže na to, da so pazili, da žganina ni prišla v posode. Ločeno so tudi polagali sežgane kosti in oglje (gr. 33). Redkejši je primer, da so preko kupa oglja razbili posodo, po preostalem delu groba pa raztresli drobce oglja in črepinje (gr. 31). Včasih so v enem delu jame samo sežgane kosti, v drugem oglje s po-

sodami in vmes kovinski predmeti (gr. 22), včasih pa je oglje v enem delu, v drugem pa samo predmeti (gr. 19). Na splošno je bilo malo grobov, ki bi imeli poleg oglja še ostanke slabše sežganih kosti. Velikokrat so predmeti v grobu razvrščeni po vrsti, kot npr. v grobu 26 in 27, ali pa so bili zgoščeni sredi groba (gr. 28, 39). Videti je, da jih je pri teh običajih vodila neka sicer raznolika, vendar ustaljena navada, ki jo je moč ugotoviti predvsem pri ohranjenih grobovih.

Opisi grobov

Grob 1. Močno poškodovan žgani grob. Po ostankih oglja in predmetih na dnu jame se da sklepati, da je bil podolgovate oblike. Pridatki:

1. Fragmenti lončka s tanjšimi stenami iz svetlo sivo žgane gline (T. 2: 2).
2. Fragmenti oljenke znamke AGILIS iz rdečerjavo žgane gline (T. 2: 1).
3. Skodela iz svetlo sivo žgane gline (T. 2: 3).
4. Skodela iz sivo do črno žgane gline (T. 2: 4).
5. Deli dna, ročaja ter srednjega dela posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 2: 5).
6. Dno posode iz svetlo rjavo do svetlo sivo žgane gline (T. 2: 6).
7. Del dna posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 2: 7).
8. Dno posode in del ročaja iz svetlo rdeče žgane gline (T. 2: 8).
9. Delno poškodovana železna konica (T. 2: 9).
10. Del ukrivljenega železnega noža (T. 2: 10).
11. Fragmenti svetlo zelene steklenice (T. 2: 11).

Grob 2. Precej poškodovan žgani grob. Na dnu jame, ki je bila vkopana v ilovnata tla, so bili le ostanke posod:

1. Deli skodele z ročaji iz svetlo rjavo žgane gline (T. 3: 1).
2. Krožnik iz svetlo rjavo žgane gline (T. 3: 2).
3. Fragment posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 3: 3).

Grob 3. Z vrha poškodovan žgani grob. Ovalna grobna jama je bila vkopana v peščena dolomitna tla. V enem delu groba je bilo oglje z ostanki dveh posod, v drugem pa samo drobci dveh uničenih posod:

1. Kosi čaše gubanke iz temno sivo žgane gline (T. 3: 4).
2. Deli dna posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 3: 5).

Grob 4. Z vrha poškodovan žgani grob. Ovalna grobna jama je bila vkopana v peščena dolomitna tla, na dnu je bilo nekaj oglja ter pridatki:

1. Deli lončka iz rdeče žgane gline (T. 4: 1).
2. Spodnji del lončka iz sivorjavo žgane gline (T. 4: 3).
3. Skodelica iz svetlo rdeče žgane gline; na površju ima ostanke temnejšega rdečega premaza (T. 4: 2).
4. Železen nož z navzven ukrivljeno konico (T. 4: 4).
5. Delno poškodovan bronast obesek (T. 4: 5).

Grob 5. Močno poškodovan skeletni grob. Na dnu jame so bili le še ostanke štirih posod ter deli cevastih kosti. Zaradi uničenosti groba ni povsem jasno, če so posode pridatki tega skeletnega groba. Možen je kasnejši pokop nesežganega mrliča v starejši žgan grob, kot je to primer pri grobu 6, kjer pa se je žganina še ohranila, medtem ko je tu ni več.

1. Spodnji del posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 4: 7).
2. Deli lončka iz svetlo rdeče žgane gline (T. 4: 6).
3. Fragmenti zdrobljene posode iz svetlo rumeno žgane gline in ostanke temno rdečega premaza na površju.

Grob 6. Uničen žgani grob. Na dnu je ostalo le nekaj oglja, vanj pa je bil kasneje pokopan nesežgan mrlič, od katerega so se ohranili deli nožnih kosti. Na koncu nog je bil žebelj. Mrlič je ležal v smeri Z-V, pod njim pa so bili drobci antične keramike,

kar pove, da je bil žgani grob uničen zaradi kasnejšega pokopa, ki se ga časovno ne da opredeliti.

1. Zelezen žebelj (T. 5: 1).

Grob 7. Uničen žgani grob. Na dnu so bili le ostanki oglja in drobci stekla ter keramike:

1. Deli čaše iz svetlo rjavo obarvanega stekla (T. 3: 7).
2. Kosi uničene posode iz svetlo rjavo žgane gline.

Grob 8. Uničen žgani grob z ostanki oljenke, noža in oglja na dnu groba:

1. Zgornji del pečatne oljenke iz rdečerjavo žgane gline (T. 5: 4).
2. Ukrivljen in poškodovan železen nož (T. 5: 3).

Grob 9. Uničen žgani grob. Na dnu so bili le ostanki oglja in oljenke:

1. Zgornji deli pečatne oljenke iz svetlo sivo žgane gline (T. 5: 2).

Grob 10. Z vrha poškodovan žgani grob. Na dnu ovalne jame je bilo več predmetov, okoli njih pa nasuto oglje:

1. Deli posode z ročajem iz svetlo zelenega stekla (T. 7: 1).
2. Deli lončka iz svetlo rjavo do sivo žgane gline (T. 6: 1).
3. Deli posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 6: 2).
4. Dno posode iz temno sivo žgane gline (T. 6: 3).
5. Spodnji del lončka iz svetlo rjavo žgane gline (T. 6: 4).
6. Zgornji del skodelice iz svetlo rjavo žgane gline (T. 6: 5).
7. Poškodovana svetlo zelena steklena čaša gubanka (T. 6: 6).
8. Balzamarij iz bledo zelenega stekla (T. 6: 7).
9. Delno poškodovan balzamarij iz brezbarvnega stekla (T. 6: 8).
10. Zelenkasta steklenica (T. 7: 2).
11. Dobro ohranjen ukrivljen železen nož z ostanki koščenega držaja (T. 7: 3).
12. Poškodovan ukrivljen železen nož (T. 7: 4).
13. Delno poškodovano železno bodalo (T. 7: 5).

Grob 11. Uničen žgani grob. Na dnu ostanki razkosanih predmetov in oglja:

1. Kosi dna posode iz svetlo rjavo žgane gline (T. 7: 6).
2. Del skodelice po Drag 24/25 (T. 7: 7).
3. Del slabo ohranjenega železnega noža (T. 7: 8).
4. Več kosov posode iz sivordeče žgane gline.
5. Kosi povsem uničene posode iz svetlo rjavo žgane gline.

Grob 12. Uničen žgani grob z drobci keramike in oglja na dnu:

1. Deli skodelice iz svetlo rdeče žgane gline (T. 5: 5).

Grob 14. Žgani grob je bil vkopan v ilovnato plast, oglate oblike in deloma obložen s kamni iz apnenca. Na dnu jame so bile razbite posode in oglje:

1. Krožnik iz svetlo rjavo žgane gline (T. 8: 1).
2. Deli prstanestega dna in srednjega dela skodele iz svetlo rdeče žgane gline.
3. Prstanasto dno posode iz svetlo rdeče žgane gline.
4. Kosi dna in ostenja lončka iz črnorjavo žgane gline z vrezji pokončnih črt.

Grob 15. Uničen žgani grob z drobci keramike.

Grob 16. Poškodovan žgani grob. Ovalna jama je bila v enem delu globlja (tu je bilo oglje in sežgane kosti), na višjem delu pa so bili predmeti:

1. Bronasta fibula (T. 8: 2).
2. Del trakastega ročaja iz svetlo rdeče žgane gline.
3. Dva kosa skodelice iz svetlo rdeče žgane gline.

Grob 17. Žgani grob. Podolgovata grobna jama je bila vkopana v ilovnato plast. Po vsej jami je bila obilica oglja, v katerem so bili predmeti:

1. Del skodelice iz svetlo rjavo žgane gline (T. 9: 1).
2. Deli lončka — čaše iz temno sivo žgane gline (T. 9: 1).

Sl. 4: Cerknica, grob 17
Fig. 4: Cerknica, la tombe 17

3. Deli enoročajnega vrča iz svetlo rdeče žgane gline (T. 9: 2).
4. Delno ohranjen enoročajen vrč iz svetlo rdeče žgane gline (T. 9: 3).
5. Del dna iz svetlo rdeče žgane gline.
6. V kosih ohranjena skodelica iz svetlo zeleno obarvanega stekla (T. 9: 6).
7. Del dna iz svetlo rdeče žgane gline (T. 9: 5).
8. Del peresovine in loka bronaste fibule (T. 9: 8).
9. Deli ploščate bronaste zapestnice (T. 9: 9).
10. Del železnega noža (T. 9: 7).

Grob 18. Poškodovan žgani grob ovalne oblike je imel na dnu plast oglja s predmeti:

1. Skodelica iz svetlo rdeče žgane gline, ki ima na površju ostanke temnejšega rdečega premaza (T. 8: 8).
2. Ukrivljen železen nož, ki mu manjkata del držaja in konica (T. 8: 7).
3. Nečitljiv bronast novc.

Grob 19. Uničen žgani grob je imel na dnu v eni polovici plast oglja, v drugi pa predmete:

1. Deli skodelce iz svetlo rdeče žgane gline (T. 8: 3).
2. Del ustja posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 8: 4).

3. Del oljenke z žigom FORTIS (T. 8: 5).
4. Pet fragmentov različnih posod.

Grob 20. Poškodovan žgani grob je bil plitko vkopan v dolomit. Na skalnem dnu je bilo še nekaj predmetov:

1. Del bronaste pasne spone (T. 10: 1).
2. Kosi dna zdrobljene posode iz svetlo rdeče žgane gline.
3. Nekaj kosov posode iz črno žgane gline, pomešane z debelejšim peskom.

Grob 21. Žgani grob ovalne oblike je bil vkopan v ilovnato plast in v zgornjem delu poškodovan. Na dnu jame so bili v dveh skupinah ostanke posod, vmes pa oglje:

1. Skodelica iz svetlo rdeče žgane gline, ki ima na površju ostanke rdečerjavega premaza (T. 10: 3).
2. Spodnji del visoke skodele iz svetlo rdeče žgane gline (T. 10: 6).
3. V kosih ohranjena skodela iz svetlo rdeče žgane gline (T. 10: 5).
4. Visoka skodela iz svetlo rjavo žgane gline (T. 10: 2).
5. Deli majhnega lončka iz svetlo rjavo žgane gline (T. 10: 4).

Grob 22. Žgani grob podolgovate oblike je bil vkopan v ilovnato plast in pri vrhu poškodovan. V grobu so bili v zahodni polovici kovinski predmeti in sežgane kosti, v drugi polovici pa oglje in posode:

1. Kosi skodelice v imitaciji Drag 24/25 (T. 11: 2).
2. Spodnji del lončka iz sivorjavo žgane gline (T. 11: 1).
3. Del ukrivljenega železnega noža (T. 11: 6).
4. Dva železna žeblja, sprijeta z drugim železnim predmetom, vmes pa je še ostanek tretjega žeblja in kos lesa (T. 11: 3).
5. Osem kosov čaše iz svetlo sivo žgane gline.
6. Dva poškodovana bronasta novca — nedoločljiva (1.—2. stol.).

Grob 23. Z vrha poškodovan žgani grob. Ovalna grobna jama je bila vkopana v ilovnato plast. Spodaj je bilo raztreseno oglje, v sredini pa predmeti:

1. Deli svetlo zelenega steklenega balzamarija (T. 11: 7).
2. Del zvite železne igle.
3. Bronasta zapestnica (T. 11: 9).
4. Poškodovana bronasta zapestnica (T. 11: 8).
5. Štirje fragmenti posode iz sivorjavo žgane gline.
6. Šest fragmentov oljenke.
7. Trije kosi dna posode iz grobe sivorjavo žgane gline.

Grob 24. Žgani grob je bil pri vrhu poškodovan. Ovalna grobna jama je bila vkopana v dolomit. Na dnu je bilo več oglja s predmeti, v vzhodnem delu groba pa je bil kup slabše sežganih kosti z oljenko in nožem:

1. Svetlo sivo žgan dvoročajni vrček (T. 12: 5).
2. Deli ustja lončka (čaše) iz svetlo rjavo žgane gline (T. 12: 3).
3. Zgornji del pečatne oljenke iz rdeče žgane gline (T. 12: 1).
4. Poškodovan ukrivljen železen nož (T. 12: 4).
5. Železen prstan s prazno celico za vložek (T. 12: 2).
6. Drobcji keramike dveh posod.

Grob 25. Uničen žgani grob z nekaj oglja in predmetov na dnu ovalne jame:

1. Železno kresilo (T. 12: 6).
2. Bronasta pasna spona (T. 12: 7).
3. Bronast novc — as Ani RIC? — Hadrianus (T. 12: 8).
4. Nekaj fragmentov keramike.

Grob 26. Žgani grob ovalne oblike je bil vkopan v ilovnato plast z obilico žganine. Predmeti so bili položeni v vrsto po dolžini groba:

1. Skodela iz svetlo rjavo žgane gline (T. 13: 5).
2. Deli skodele z ročajji iz svetlo rjavo žgane gline (T. 13: 4).
3. Skodelica iz svetlo rjavo žgane gline (T. 13: 3).

4. Skodela iz svetlega zeleno obarvanega stekla (T. 13: 2).
5. Majhen vrček iz svetlega zeleno obarvanega stekla (T. 13: 1).
6. Del železnega žeblja (T. 13: 7).
7. Del nečitljivega bronastega novca.

Grob 27. Pretežno ohranjen žgani grob podolgovate oblike je bil na eni strani obložen z apnenčasto ploščo in kamni. Po vsej jami je bilo veliko oglja in slabo sežgane kosti, ki so bile tudi v posodah, razvrščenih po dolžini groba:

1. Skodelica iz svetlo rdeče žgane gline (T. 14: 1).
2. Steklenička z ročaji iz svetlega zeleno obarvanega stekla (T. 14: 3).
3. Skodelica iz svetlo rdeče žgane gline z ostanki rdečerjavega premaza (T. 14: 4).
4. Oljenka iz rdečerjavo žgane gline z žigom OCTAVI (T. 14, 2).
5. Deli lončka (čase) iz sivorjavo žgane gline (T. 15: 1).
6. Enoročajen bikoničen vrček iz sivorjavo žgane gline z ostanki rdečerjavega premaza in pasom ornamenta iz listov nad največjim obodom (T. 14: 5).
7. Del bronaste fibule (T. 15: 2).
8. Poškodovan bronast novc — as Claudius I (as-RIC) 69 (DIE).
9. Drobcu motno belega stekla.

Grob 28. Žgani grob ovalne oblike je bil vkopan v ilovnato plast. Po vsej jami je bilo oglje, predmeti pa so bili zgoščeni v sredini jame. Med njimi so bile tudi sežgane kosti, ki jih v posodah ni bilo:

1. Skodela iz temno sivo žgane gline (T. 15: 6).
2. Kosi skodele iz svetlo rdeče žgane gline z ostanki rdečega premaza (T. 15: 7).

Sl. 5: Cerknica, grob 28

Fig. 5: Cerknica, la tombe 28

3. Deli pòsode iz rdeče žgane glin (T. 15: 4).
4. Deli posode iz svetlo rdeče žgane glin (T. 15: 5).
5. Drobcí reliefne oljenke (T. 16: 8).
6. Poškodovana oljenka iz sivorjavo žgane glin z žigom FORTIS (T. 16: 4).
7. Spodnji del lonca iz svetlo rjavo žgane glin (T. 16: 1).
8. Bronast novc — as, Ani RIC? Traianus (T. 16: 5).
9. Železna britev z ukrivljenim bronastim držajem, ki se zaključuje v obliki konjskega kopita (T. 16: 7).
10. Kosi čaše gubanke iz svetlo zelenega stekla (T. 16: 2).
11. Poškodovan ukrivljen železen nož (T. 16: 6).
12. Dva kosa železnega žeblja (T. 16: 3).

Grob 29. Žgani grob s podolgovato grobno jamo je bil z vrha poškodovan in mesta obložen s kamni. Posode so bile že razbite dane v grob:

1. Deli lončka iz svetlo rjavo žgane glin (T. 17: 2).
2. Dno posode iz temno sivo žgane glin (T. 17: 3).
3. Zgornji del pečatne oljenke iz svetlo rdeče žgane glin (T. 17: 1).
4. Grob spodnjega dela posode iz svetlo rdeče žgane glin (T. 17: 4).

Grob 30. Žgani grob okroglo ovalne oblike je bil vkopan v ilovnato plast in je vseboval dokaj oglja. Predmeti so bili v žganini:

1. Večja skodela z ročaji iz svetlo rjavo žgane glin in ostanki temno rjavega premaza (T. 18: 2).
2. Skodela iz svetlo rjavo žgane glin z ostanki temno rjavega premaza (T. 18: 1).
3. Kosi profiliranega ustja lončka iz sivorjavo žgane glin (T. 18: 3).
4. Deli reliefne oljenke iz svetlo rjavo žgane glin (T. 18: 5).
5. Deli čaše iz sivorjavo žgane glin z ostanki temnejšega premaza (T. 18: 4).
6. Balzamarij iz svetlo zelenega stekla (T. 18: 6).
7. Prelomljen ukrivljen železen nož (T. 18: 10).
8. Del močno oksidiranega železnega predmeta (T. 18: 9).
9. Železni žebelj (T. 18: 7).
10. Pet kamnitih jagod ogrlice (T. 18: 8).

Grob 31. Žgani grob ovalne oblike je imel v sredini kup oglja z razbito posodo, po preostalem delu jame pa so bili raztreseni drobcí oglja in črepinj:

1. Deli čaše iz blede zelenega stekla (T. 17: 5).
2. V fragmentih ohranjen lonček iz sivorjavo žgane glin (T. 17: 6).
3. Kosi različnih posod.

Grob 32. Žgani grob podolgovate oblike je bil obložen z opeko, ki je že razpadla. Verjetno je bil pokrit z apnenčastimi kamni, ker smo jih nekaj našli še nad jamo.

1. Deli skodele iz rdečerjavo žgane glin z ostanki temnejšega premaza (T. 19: 4).
2. Deli ovalnega lončka iz svetlo rjavo žgane glin (T. 19: 1).
3. Deli ovalnega lončka iz svetlo rjavo žgane glin (T. 19: 3).
4. Zgornji del sivočrno žgane trinožne skodele (T. 20: 2).
5. Kosi ustja manjšega sivorjavega vrčka (T. 20: 5).
6. Deli lončka (čaše) iz svetlo sivo žgane glin (T. 20: 4).
7. Deli lončka iz grobe črnorjavo žgane glin (T. 19: 2).
8. Kosi dna posode iz sivo žgane glin (T. 20: 3).
9. Kosi čaše iz svetlo zelenega stekla (T. 20: 1).

Grob 33. Poškodovan žgani grob podolgovate oblike je imel v enem delu samo sežgane kosti z razbito posodo, v drugem pa ostale pridatke:

1. Poškodovana oljenka iz rdeče žgane glin z žigom FORTIS (T. 21: 2).
2. Del železnega noža (T. 21: 8).
3. Ostanki dveh železnih žebeljev (T. 21: 7).
4. Skodelica iz svetlo rjavo žgane glin z ostanki rdečega premaza (T. 21: 5).
5. Dno posode iz temno sivo žgane glin (T. 21: 1).
6. Dno posode iz svetlo rjavo žgane glin (T. 21: 9).
7. Deli skodele z ročaji iz svetlo rjavo žgane glin z ostanki temno rjavega premaza (T. 21: 6).
8. Del skodelice iz sivo žgane glin (T. 21: 4).

Sl. 6: Cerknica, grob 30
Fig. 6: Cerknica, la tombe 30

9. Spodnji del vrča z ročajem iz svetlo rdeče žgane gline (T. 21: 3).
 10. Fragmenti zgornjega dela lonca iz sivočrno žgane grobe gline z ostanki metličaste ga ornamenta.

Grob 34. Delno poškodovan žgani grob. V ovalni jami je bilo veliko slabo sežganih kosti in oglja s predmeti:

1. Enoročajan vrč iz svetlo rjavo žgane gline (T. 22: 2).
2. Skodelica iz svetlo sivo žgane gline (T. 22: 3).
3. Železen nož z zanko (T. 22: 5).
4. Zgornji del reliefne oljenke z upodobitvijo amfore in žitnega klasa (T. 22: 1).
5. Dva fragmenta bronaste fibule z gumbom na loku (T. 22: 4).

Grob 35. Podolgovat žgani grob, obložen z opeko, ki je že razpadla. V južnem delu je bila že razpadla žara z ogljem in sežganimi kostmi, zraven nje predmeti:

1. Deli posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 23: 1).
2. Raven železen nož (T. 23: 3).
3. Železen obroček (T. 23: 4).
4. Del nedoločljivega bronastega novca (AE, Ani, RIC?, 1.—2. stol.?).
5. Kosi pečatne oljenke iz sivordeče žgane gline.
6. Kosi majhnega lončka (čšaše) iz svetlo rjavo žgane gline.
7. Majhno ravno dno posode iz svetlo rjavo žgane gline.
8. Osem kosov keramike bolj tenkih sten iz svetlo rdeče žgane gline.
9. Več kosov dna, ustja ter srednjega dela uničene žare iz svetlo rjavo do črno žgane grobe gline.

Grob 36. Uničen žgani grob:

1. Deli posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 20: 7).
2. Deli vrča iz svetlo rjavo žgane gline (T. 20: 6).
3. Dno svetlo zelene steklene skledice z reliefnim ornamentom (T. 20: 8).

Grob 37. Žgani grob s podolgovato jamo, vkopano v ilovnata tla in obloženo z apnenčevimi kamni, ki so bili delno tudi na dnu, kjer so pod ogljem ležali predmeti:

1. Ohranjen vrč z enim ročajem iz svetlo rjavo žgane gline (T. 26: 2).
2. Skodela z ročaji iz svetlo rjavo žgane gline in ostanki temnejšega premaza (T. 27: 1).
3. Krožnik iz svetlo rjavo žgane gline z ostanki temnejšega premaza na površju (T. 27: 2).
4. Čaša iz svetlo rjavo žgane gline, okrašena z reliefnimi luskami (T. 26: 4).
5. Skodelica iz svetlo rjavo žgane gline, ki ima na površju sledove rdečerjavega premaza (T. 26: 5).
6. Reliefna oljenka iz svetlo rjavo žgane gline s podobo človeške glave (T. 26: 1).
7. Poškodovan železen nož (T. 27: 3).
8. Skodelica iz svetlo rdeče žgane gline z že odpadlim plastičnim (barbotin) ornamentom srčastih listov in vitic (T. 26: 3).

Grob 38. Poškodovan žgani grob, ki je bil obložen z apnenčastimi kamni. Poleg žganine so bili na dnu ostanki razbitih posod:

1. Deli lončka iz sivočrno žgane gline (T. 24: 1).
2. Kosi dna posode iz svetlo rjavo žgane gline (T. 24: 2).
3. Kosi vrča iz svetlo rjavo žgane gline (T. 24: 3).
4. Deli skodele iz svetlo rjavo žgane gline (T. 24: 4).

Grob 39. Žgani grob ovalne oblike je bil vkopan v ilovnata tla. V debelejši plasti žganine so bili na dnu ostanki razbitih posod:

1. Čaša iz sivo žgane gline z ostanki svetlejšega rjavega premaza (T. 25: 3).
2. Kroglasta posoda iz svetlo sivo do rjavo žgane gline (T. 25: 1).
3. Kosi posode iz svetlo rdeče žgane gline.
4. Kosi dna in ostenja posode iz rjavo žgane peskovite gline (T. 25: 5).
5. Nizka skledica iz motno belega do svetlo zelenega stekla z nazobčanima pokončnima držajema (T. 25: 4).
6. Kosi skodelice iz svetlo sivo žgane gline (T. 25: 2).
7. Poškodovan železen nož (T. 25: 8).
8. Dva fragmenta loka bronaste fibule (T. 25: 9).
9. Železna igla z večjim ušescem (T. 25: 10).
10. Poškodovan večji bronast novec (T. 25: 7).

Grob 40. Žgani grob podolgovate oblike je bil obložen z večjimi kamni. V severnem delu jame so bile v žganini še slabše sežgane kosti, pridatki pa so bili v osrednjem delu groba:

1. Fragment železnega noža.
2. Oljenka (posneta po obliki oljenk z žigom) iz sivorjavo žgane gline (T. 28: 4).
3. Trinožna skodela iz sivorjavo žgane gline (T. 28: 1).
4. V fragmentih ohranjen ovalen lonček iz grobe črnosivo žgane gline (T. 28: 5).
5. Ovalen lonček iz grobe črnosivo žgane gline z metličastim ornamentom (T. 28: 2).
6. Veržica iz tanke prepletene srebrne žice, sestavljena iz treh enakih veržic, ki so se spenjale z bronastim kavljem (T. 28: 8).
7. Nesklenjena gladka srebrna zapestnica (T. 28: 6).
8. Srebrn prstan z ornamentirano površino (T. 28: 7).
9. Kosi dna posode iz svetlo rjavo žgane gline (T. 28: 3).

Grob 41. Delno poškodovan žgani grob ovalne oblike je bil vkopan v ilovnata tla. Na dnu se je ohranila žganina s pridatki:

1. Kosi dvoročajnega vrča iz sivo žgane gline (T. 29: 6).
2. Trije fragmenti ustja posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 29: 6).
3. Poškodovana bronasta zapestnica z ornamentiranim površjem (T. 29: 7).

Sl. 7: Cerknica, grob 40
Fig. 7: Cerknica, la tombe 40

4. Srebrn pečatni prstan z jantarnim vložkom (T. 29: 2).
5. Srebrn pečatni prstan (T. 29: 3).
6. Jagoda iz svetlo zelenega stekla (T. 29: 4).
7. Fragment železnega noža (T. 29: 5).
8. Kosi dna posode iz rdečesivo žgane gline (T. 29: 8).

Grob 42. Uničen žgani grob, od katerega je na dnu ostalo le nekaj oglja, črepinj in obesek:

1. Bronast obesek (T. 25: 1).

Grob 1/1974. Žgani grob, ki je bil močno poškodovan. Na dnu jame so bili le še ostanki žganine in nekaj predmetov:

1. Skodela s plastičnimi rebri iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 8).
2. Skodela s plastičnimi rebri iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 9).
3. Fragmenti svetlo zelene stekleničke (T. 1: 7).
4. Dno balzamarija iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 6).

5. Skodelica, posneta po obliki Drag 24/25 z apliko rozet in psov in ostanki rdečega premaza (T. 1: 3).
6. Fragmenti krožnika v imitaciji sigilate z ostanki rdečega premaza (T. 1: 1).
7. Majhen lonček (čša) iz sivorjavo žgane gline (T. 1: 5).
8. Fragmenti dna posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 1: 2).
9. Fragmenti dna in ostenja iz svetlo rdeče žgane gline (T. 1: 4).
10. Zelezen žebelj (T. 1: 10).

Grob 2/1974. Močno poškodovan žgani grob:

1. Fragmenti kroglaste čaše iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 13).
2. Nečitljiv bronast novc (T. 1: 19).
3. Vboklo dno posode iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 16).
4. Fragmenti čaše iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 14).
5. Fragmenti steklenice z ročajem iz svetlo zelenega stekla (T. 1: 18).
6. Fragmenti steklene čaše gubanke svetlo zelene barve (T. 1: 17).
7. Dno posode iz terre sigillate (T. 1: 12).
8. Dno posode iz svetlo rdeče žgane gline (T. 1: 11).
9. Dno posode iz svetlo rjavo žgane gline (T. 1: 15).

Pridatki grobov na Svinji gorici v Cerknici se v svojem bistvu ne razlikujejo od tistih, ki jih poznamo z nekropol tega časa drugod po Sloveniji. Med najbolj pogoste prdatke na našem grobišču sodijo skodele ali krožniki, posneti po sigilatni obliki Drag 35 in 36⁴ (grobovi 1, 10, 12, 17—19, 21, 26—28, 30, 32—33, 37—38). Po načinu izdelave se v bistvu med seboj ne razlikujejo. So iz svetlo rjavo in svetlo rdeče žgane boljše gline, redkeje iz sivočrno žgane gline (grob 28). Na večini so se še ohranili sledovi temnejšega rdečerjavega premaza, redke pa imajo ostanke reliefnega ornamenta (grob 21). Najmanjše imajo premer ustja 10 cm, največja pa 20 cm. Bolj redke pa so skodele z dvema ročajema (grobovi 2, 26, 30, 33, 37) ter trinožne skodele (grobova 32 in 40) in navadne polkrožne skodele ali krožniki (grobova 2 in 14). Med skodelami je treba omeniti še polkrožni skodelici iz grobov 34 in 39 z izredno tankimi stenami iz sivkasto žgane gline, ki posnemata obliko skodelic s tankimi stenami,⁵ ter manjšo polkrožno skodelico z uvihanim in na zunanji strani profiliranim robom iz groba 21, ki oblikovano spominja na prazgodovinske skodele. Med redkejše oblike sodita tudi skodela iz groba 21 (T. 10: 2) in konična skodelica iz groba 4. Vse variante skodel in krožnikov imajo več ali manj dobre primerjave v emonskem grobišču, le s pripombo, da so domače izdelave in da so bile bolj prdatki, saj so bile zvečine najdene cele v grobovih, rabile pa so tudi ob samem ritualu sežiganja pokojnika, saj je bilo tudi nekaj le posameznih delov posod v grobovih. Kronološko jih podobno kot emonske lahko uvrstimo v drugo polovico 1. in prvo polovico 2. stoletja, kar kaže tudi spremno gradivo.⁶

V treh grobovih (grob 1—74, 11 in 22) so bile tudi skodelice, posnete po obliki Drag 24/25 z aplikami in brez njih, v grobu 1—74 pa še krožnik po Drag 16, ki pripadajo flavijskemu času.⁷

Sorazmerno pogost prdatek so v grobovih manjši lončki — čaše, visoki povprečno od 7,5 do 11 cm (grobovi 1, 4, 10, 17, 24, 27, 29, 30, 32, 39); le nekaj je višjih — od 13,5 do 15 cm (grobova 5 in 32). Slednji imajo tudi debelejšje stene, medtem ko imajo manjši lončki tenke stene iz bolj ali manj peskovite, temno sivo do sivorjavo žgane gline, na nekaterih pa se je še ohranil temnejši premaz (grobovi 4, 30, 31). Zvečine so bili v grob položeni celi, zaradi tenkih sten pa se niso dobro ohranili. Večji imajo primerjavo v emonskih gro-

biščih,⁸ kjer so datirani v sredino 1. stoletja,⁹ eni in drugi pa so tudi v Drnovem, kjer jih pripisujejo prehodnemu obdobju in pretežno 2. stoletju.¹⁰ Ti lončki — čaše so služili bolj kot pivsko posodje in so proizvod domačih delavnic. Med čaše lahko uvrstimo tudi lonček iz groba 1—74, čašo gubanko iz groba 3 ter majhno posodico iz fine svetlo rjavo žgane gline iz groba 37, ki ima površje okrašeno z modeliranimi reliefnimi luskami. Pivskim namenom so služili tudi okrašen bikoničen vrč z enim ročajem iz groba 27 ter kroglasto bikonična lončka iz groba 38 in 39. Med predmeti povsem domače izdelave sta najčasto ovalna lončka iz groba 40, ki odražata močno prazgodovinsko tradicijo.

Vrči z enim ročajem so bili redka oblika keramičnih pridatkov, saj smo ohranjene našli le v štirih grobovih (17, 33, 34 in 37), več pa je bilo fragmentov, ki jih lahko pripisujemo vrčem, in ki so zašli v grobove ob pogrebnih obredih. Oblika ustja vrčev, bolj ostro ločeni deli in geometrijska pravilnost podobno kot drugo gradivo iz grobov, govore za starejši čas in sicer za čas 2. polovice 1. stoletja, vrč iz groba 17 pa celo za 1. polovico 1. stoletja.¹¹

Oljenke niso bile preveč pogost inventar grobov na Svinji gorici. Za pravi pridatek v grobu imamo lahko le v celoti ohranjeno volutno oljenko z oglatim noskom, na kateri je upodobljena človeška glava — tip Loeschcke I, ter oljenke tipa Loeschcke X iz groba 27 z žigom OCTAVI, z žigom FORTIS iz groba 33 in brez žiga iz groba 40. V ostalih grobovih so bili le posamezni delci reliefnih (grobovi 28, 30 in 34) in pečatnih oljenk (grobovi 1, 8, 9, 19, 24, 28, 29) tipa Loeschcke I in X,¹² ki so zašli v grobove kot sestavni del pogrebnega običaja. Reliefne oljenke tipa Loeschcke I najdemo predvsem v grobovih iz 1. stoletja, medtem ko so oljenke z žigom tipa Loeschcke X že bolj glasnik 2. stoletja.¹³

Vse keramično gradivo kaže znake domače, lokalne izdelave, kar se odraža zlasti v glini, iz katere je bilo izdelano. Po tem ga namreč ne moremo primerjati z gradivom iz naših večjih centrov, ki se po strukturi povsem razlikuje od cerkniškega gradiva. Novejša geološka raziskovanja dna Cerkniškega jezera so odkrila tu kvalitetne pleistocenske ilovice, iz katerih je bilo mogoče izdelati lončenino.¹⁴ Analiza sivočrno žgane keramike pa je pokazala, da je narejena iz sive jezerske gline.¹⁵ Pregled keramičnih pridatkov v grobovih kaže tudi, da je največ namizne keramike, medtem ko je kuhinjske le nezatno število.

Predmeti iz stekla, bolje rečeno njihovi ostanki, so bili najdeni skoraj v tretjini grobov (grobovi 1, 7, 10, 17, 23, 26—28, 30—32, 36, 39, 1—2/74). Pri pokopu so bile v grob dane cele posode v grobu 10 (dva balzamarija ter oglata steklenica z ročajem), balzamarij v grobu 30, kroglasta steklenička z dvema ročajema v grobu 27, polkrožne skodele v grobovih 17, 26 in 39 ter dve skodelici z rebri iz groba 1/74. Vse so iz svetlo zelenega do svetlo modrega stekla. Skodela iz groba 26 je oblikovno posnetek Drag 35, skodela iz groba 39 pa ji je po obliki sorodna, le da ima še držaje. Vsi ostali stekleni predmeti so bili razbiti in zato verjetno del pogrebnega obreda; po fragmentih sodeč so to bili predvsem ostanki pivskega posodja. Balzamariji, narebrne skodelice in oglate steklenice so poznane z najdišč iz 1. in 2. stol.¹⁶

Novce smo našli v devetih grobovih (18, 22, 25—28, 35, 39 in 2/74) in so bili slabo ohranjeni. Zvečine so bili bronasti asi (bronast as Hadrijana iz

groba 25, Trajana iz groba 28 in Klavdija I iz groba 27), ki so datirani v 1—2. stol.¹⁷

Zelo pogosti so bili v grobovih železni noži s navzven ukrivljeno konico in kaneluro na obeh straneh hrbta noža, ki je bila globlja na ravnem delu rezila (grobovi 1, 4, 8, 10—11, 22, 24, 28, 30, 33—35, 37, 39—41). Noži so kovani iz kvalitetnega železa in so verjetno imeli koščen držaj, ki se je še ohranil pri nožu iz groba 4. V več kot polovici grobov so bili noži sorazmerno dobro ohranjeni, v ostalih grobovih pa je bil, kot smo mogli ugotoviti, v grob dan samo del noža. V grobu 10 sta bila pridana kar dva taka noža. Takih nožev v tolikem številu zaenkrat z naših antičnih nekropol še ne poznamo. Analogen kos je bil najden v strugi Ljublanice¹⁸ ter v žganem grobu na Verdu pri Vrhniki;¹⁹ po izdelavi sta enaka našim primerom. V grobu 34 je bila še druga oblika železnega noža z ročajem, ki ima na koncu zapognjen obroček. Ta tip pa je znan tudi že z drugih grobišč, kot npr. iz Bobovka pri Kranju,²⁰ Ljubljane²¹ in Mengša.²² Formalno naj bi bila ta oblika noža le mlajša varianta keltskih bojnih nožev. Najdemo jih le v moških grobovih, za katere lahko domnevamo, da so bili v njih pokopani staroselci.²³ Glede na ostalo gradivo, najdeno v grobovih zgodnjeantičnega časa, lahko predpostavljamo, da se tudi v ukrivljenih nožih tipa »Cerknica« v vsej svoji izrazitosti odraža staroselska tradicija. Vsekakor gre za izdelavo individualne oblike, ki je bila pogojena z namenom predmeta. Sama po sebi se vsiljuje misel o povezavi z ribolovom, zlasti še, ker je v neposredni bližini Cerkniško jezero, kjer ni manjkalo rib. To nadalje potrjujejo najdbe takega noža v strugi Ljublanice in na Verdu, kjer so možnosti ribolova spet v neposredni bližini. Seveda pa ne moremo izključiti tudi druge namembnosti takega noža, ki pa je manj verjetna. Tako bi tak nož lahko rabili v obrambne namene, pri kleščenju protja in šibja in najbrž še kje, kar nam v tem trenutku še ni jasno. Za praktično uporabnost noža do neke mere govori tudi dejstvo, da so v grobove polagali v več primerih že izrabljene nože oziroma samo njihove dele. Manj verjetno je, da so podobno kot razbiti deli keramičnega in steklenega posodja v grobovih tudi fragmenti teh nožev vanje zašli kot posledica pogrebnih gostij ob grobu. Verjetneje gre za prave prdatke. Nadalje lahko predvidevamo, da gre pri vseh grobovih z noži za moške pokope, za ljudi, ki so se ukvarjali z neko določeno vrsto dejavnosti (ribolovom?). Obred polaganja takih nožev pa je bil lahko povezan tudi z določenim kultom, ki se je simbolično izražal ne samo ob pogrebnih svečanostih, ampak že v takratnem življenju, saj je predmet, ki je izhajal iz predantične tradicije, imel določen simboličen pomen. K taki tezi nas sili že množica grobov s takimi prdatki. Posebno vprašanje seveda predstavlja delavnica teh predmetov. Glede na njihovo število je zelo verjetno, da so bili domač izdelek.

Med kovinskim gradivom je posebej zanimiva železna britev iz groba 28. To je britev z upognjenim bronastim držajem, ki se zaključí v obliki konjskega kopita, ter širšim tanjšim železnim rezilom. Z naših najdišč zaenkrat ne poznamo primerjav zanjo. Naši britvi je najbolj podobna britev iz Caerleona, ki ima zaključek držaja v obliki labodjega vratu. J. Garbsch jo datira v sredino 2. stoletja, sicer pa ugotavlja, da je izvor takih britev z držajem v obliki živalske glave še nejasen. Oblikovno so jim najbližji poznolatenski železni noži z držaji v obliki živalskih glav iz grobišča Ornavasso, ki se kronološko pojav-

ljajo že od 1. stoletja naprej tja v pozno antiko. Njegove podobe pa so poznane tudi z nagrobnikov brivcev (npr. iz Narbonne), kjer je predstavljen ves pribor brivca.²⁴

Fibule (oziroma njihovi ostanki) so bile v šestih grobovih. Ohranjena je le enogumbna bronasta fibula s samostrelno peresovino, ki jo lahko postavimo še v flavijski čas.²⁵

Zapestnic je bilo v grobovih malo (grobovi 17, 23, 40 in 41). Predvsem je treba omeniti nesklenjeno masivno srebrno zapestnico iz groba 40, ki je ponavadi bronasta,²⁶ ter bronasti zapestnici z odebeljenimi konci iz groba 23, ki po obliki in vrezanem ornamentu po vsej površini izražata prazgodovinsko tradicijo. Prav tako so bili redki pečatni prstani; železen je bil v grobu 24, srebrni pa v grobovih 40 in 41. Glede na ostalo gradivo se uvrščajo na prehod iz 1. v 2. stol.²⁷ V grobu 40 je bila delno poškodovana srebrna verižica, sestavljena iz treh delov (pletena iz tanke srebrne žice), ki se je zapenjala z bronastim kaveljčkom. Takih verižic z naših najdišč zaenkrat ne poznamo, podobno pletena pa je bronasta verižica z emonskega grobišča.²⁸ Grob je po spremnem gradivu (predvsem skodelice z rebri) datiran v 1. oz. najkasneje v prvo polovico 2. stol.²⁹ Od pasnih spon imamo le fragment okrašene pasne spona iz groba 20, iz groba 25 pa sestavljeno pasno spono D oblike, ki jih poznamo še iz Čepne pri Knežaku, kjer so kronološko opredeljene v drugo polovico 1. stoletja.³⁰

Vsi predmeti, ki jih je mogoče opredeliti z analogijami, pripadajo drugi polovici 1. in prvi polovici 2. stoletja, kar jasno odraža začetno in končno časovno mejo obstoja grobišča na tem prostoru. Začetek grobišča torej sega v prva obdobja rimske kolonizacije tega prostora. Ker pa je grobišče v Cerknici zaenkrat prvo in edino večje grobišče zgodnjeantičnega časa na Notranjskem, na podlagi arheoloških materialnih dokazov ni možno reči kaj več o poteku zgodnjega poselitvenega toka.

Ob tem se je vsekakor treba zamisliti, kje je vzrok tako kratkega obstoja grobišča oz. njegovega hitrega konca. Verjetno smemo predvidevati, da imamo tod opravka z naseljenci iz kake bližnje, danes seveda neugotovljene prazgodovinske naselbine, ki so se zaradi povečane možnosti življenja v ravnini (o tem obstajajo v Sloveniji dokazi) in tudi ugodnejšega načina pridobivanja življenjskih dobrin preselili v bližno vode in ceste. Konec grobišča oziroma prenehanje pokopov pa bi kazalo na opustitev ali uničenje naselbine, kar bi mogli postavljati v zvezo z vdori Markomanov ter takratnim znanim pojavom kuge, dve dejstvi, ki sta na geografsko širokem področju pretrgali kontinuirano in v marsičem že utečeno življenje antike. Takrat so propadle številne kmetije in naselbine.³¹

Vsekakor je pomembno tudi vprašanje, kje je obstajala sočasno antična naselbina. Posamezni fragmenti keramike antičnega izvora, ki smo jih leta 1974—1975³² našli pri farni cerkvi oziroma na Taboru v Cerknici, kažejo na lokacijo naselbine na tem prostoru. Žal pa so bile takratne sondažne raziskave manj obsežne, zato je povsem razumljivo, da nismo uspeli dobiti dovolj ustreznih podatkov, ki bi mogli kaj več povedati o tem problemu. Dosedanjih naselbinskih najdb iz antičnega časa v tem prostoru zaenkrat zaradi geografske oddaljenosti (kot npr. Tržišče in Cvinger) ni mogoče povezovati s tem gro-

biščem. Grobišče na Svinji gorici je bilo verjetno ob rimski cesti, ki je potekala bodisi v neposredni bližini nekropole ali naselbine, ali pa je, kar je najverjetneje, šla skozi naselbino — podobno kot kasneje v srednjem veku preko vzvišenega dela Cerknice.

¹ V. Šribar, *Varstvo spomenikov* 7, 1958—1959, 285.

² M. Urleb, *Mednarodni mladinski raziskovalni tabori 1971—1972*, Ljubljana 1973, 257 ss; ista, *Varstvo spomenikov* 17—19, 1974, 116 ss.

³ O. c., 273 ss.

⁴ H. Dragendorf, *Bonner Jahrbücher* 96/97, Bonn 1895, 37 ss.

⁵ S. Petru, *Emonske nekropole*, Katalogi in monografije 7, 1972 (odslej *Emona* I), tab. 7, 9. L. Plesničar-Gec, *Severno emonsko grobišče*, Katalogi in monografije 8, 1972 (odslej *Emona* II), tab. 42, 5.

⁶ L. Plesničar-Gec, *Keramika emonskih nekropol*, Dissertationes 20, Beograd-Ljubljana 1977, 52 ss.

⁷ I. Mikl-Curk, *ČZN* n. v. 7, 1971, 22 ss; ista, *Arheološki vestnik* 30, 1979, 339 ss, o sigilati in posnetkih sigilatnih oblik pri nas.

⁸ *Emona* II, tab. 37, 9.

⁹ L. Plesničar-Gec, *Keramika emonskih nekropol*, 44.

¹⁰ S. in P. Petru, *Nevidunum (Drnovo pri Krškem)*, Katalogi in monografije 15, 1978 (odslej *Nevidunum*) 40, tab. 42, 4, 5; 43, 18; 44, 25.

¹¹ I. Mikl-Curk, *Arheološki vestnik* 27, 1976, 150.

¹² S. Loeschcke, *Lampen aus Vindonissa* (1919), 268 ss.

¹³ Z. Šubic, *Arheološki vestnik* 26, 1975, 82 s. *Nevidunum*, 40—41.

¹⁴ R. Gospodarič, P. Habič, *Acta carso-logica* 8, 1979, 34 ss.

¹⁵ Analizo fragmenta iz sivočrno žgane keramike je opravil R. Gospodarič, za kar se mu lepo zahvaljujem.

¹⁶ *Emona* I, tab. 8, 22; 74, 2. *Emona* II, tab. 24, 7. *Nevidunum* 42, tab. 25, 4, 12, 14. P. Petru, A. Valič, *Arheološki vestnik* 9—10, 1958—1959, tab. 1, 3 in 7, 3.

¹⁷ Novce je opredelil P. Kos, za kar se mu lepo zahvaljujem.

¹⁸ S. Gabrovec, *Arheološki vestnik* 17, 1966, tab. 8, 5.

¹⁹ P. Petru-V. Šribar, *Arheološki vestnik* 7, 1956, tab. 1, 6.

²⁰ P. Petru, A. Valič, *Arheološki vestnik* 9—10, 1958—1959, tab. 12, 1; 13, 1, 3.

²¹ S. Gabrovec, o. c., tab. 8, 6.

²² S. Gabrovec, *Kamniški zbornik* 10, 1965, tab. 4, 4 in 6, 1.

²³ P. Petru, *Vesnik* 5, Beograd 1958, 263 ss.

²⁴ J. Garbsch, *Bayer. Vorgeschichtsblätter* 40 (1975) 68—107, Abb. 3.

²⁵ I. Kovrig, *Diss. Pann.* II/4, 1937, 117.

²⁶ *Nevidunum*, tab. XI in XII.

²⁷ K. Mihovilić, *Arheološki vestnik* 30, 1979, 226—227.

²⁸ *Emona* I, tab. 8, 12.

²⁹ S. Petru, *Razprave I. razr. SAZU* 6, 1969, 166.

³⁰ M. Sagadin, *Arheološki vestnik* 30, 1979, 304—305, tab. 10, 11.

³¹ B. Saria, *GMDS* 20 (1939) 135. P. Petru, *VI. kongres arheologa Jugoslavije* II, 1963, 76. J. Šašel, *Kronika* 26, 1978, 64.

³² M. Urleb, *Elaborat o arheoloških raziskavah v Cerknici* 1975, 1976, 51.

LA NÉCROPOLE ROMAINE À CERKNICA

Résumé

Pendant les fouilles archéologiques sur la colline de Svinja gorica près de Cerknica en 1978 et en 1979, on a trouvé 42 tombes de l'époque romaine. Toutes les tombes, sauf une, étaient incinérées, mais beaucoup d'entre elles étaient démolies par les engins de construction. Les objets attribués à Svinja gorica près de Cerknica ne diffèrent pas des autres qu'on connaît des nécropoles de ce temps-là en Slovénie. Les objets ajoutés les plus fréquents qu'on a trouvés sur le lieu de sépulture à Svinja gorica sont les tasses ou assiettes copiées de la forme sigilata Drag 35 et 36 (les tombes 1, 10, 12, 17—19, 21, 26—28, 30, 32—33, 37—38). Tous ont une bonne comparaison avec les trouvailles d'Emona et on les classe semblablement dans la seconde moitié du premier et dans la première moitié du deuxième siècle. Dans les tombes, on a trouvé beaucoup de petits pots — coupes servant à la boisson et on les classe dans

le même temps que les tasses (tombe 1, 4, 5, 10, 12, 24, 27, 29, 30, 32, 39). Les cruches à une anse étaient rares (les tombes 17, 33, 34, 37) et par leur forme elles désignent le temps de la deuxième moitié du premier siècle. Les lampes à huile, ou leurs restes, sont rares aussi. Les lampes à huile avec un relief et leurs restes, du type Loeschcke I., ont été trouvés dans les tombes 28, 30, 34 et 37; la lampe à huile avec le sigle Octavi et Fortis et sans sigle du type Loeschcke X dans les tombes 8, 9, 11, 19, 24, 27, 28, 29, 33 et 40. Tout le matériel céramique porte le signe de la production indigène, locale.

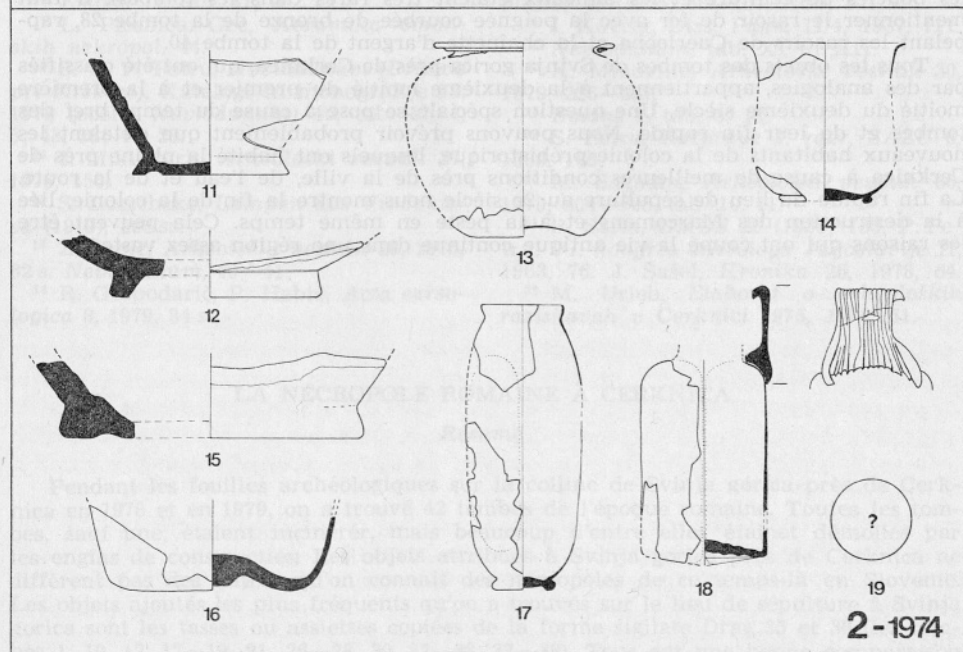
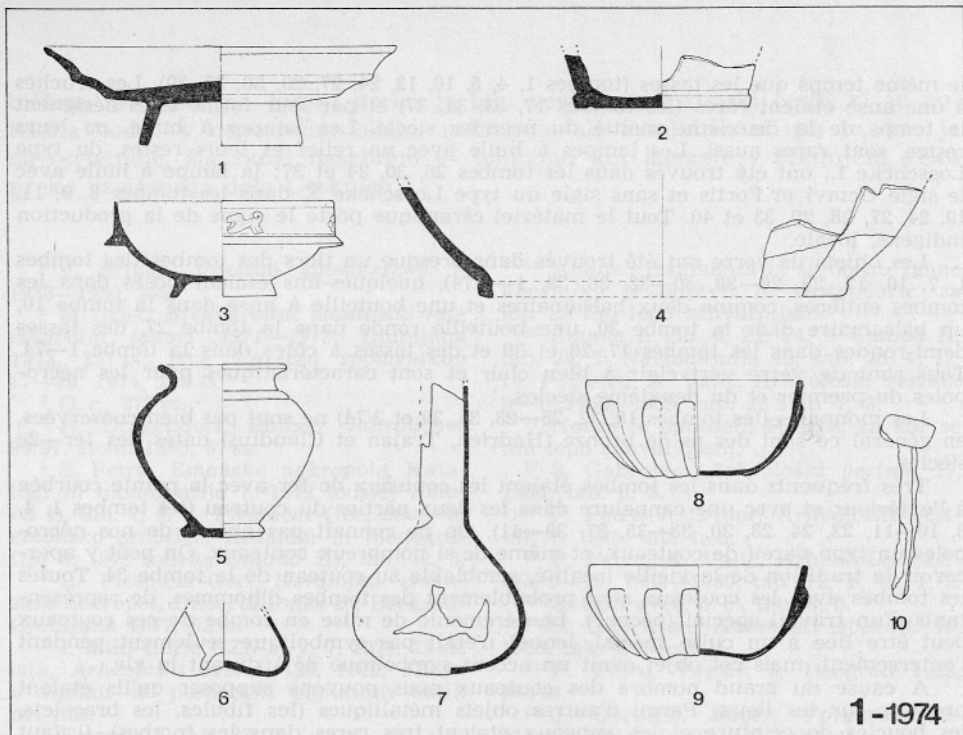
Les objets de verre ont été trouvés dans presque un tiers des tombes (les tombes 1, 7, 10, 17, 23, 26—28, 30—32, 36, 39, 1—2/74), quelques-uns étaient posés dans les tombes entières, comme deux balsamiques et une bouteille à anse dans la tombe 10, un balsamaire dans la tombe 30, une bouteille ronde dans la tombe 27, des tasses demi-rondes dans les tombes 17, 26 et 39 et des tasses à côtes dans la tombe 1—74. Tous sont de verre vert clair à bleu clair et sont caractéristiques pour les nécropoles du premier et du deuxième siècles.

Les monnaies (les tombes 18, 22, 25—28, 35, 39 et 2/74) ne sont pas bien conservées, en général ce sont des as de bronze (Hadrien, Trajan et Claudius) datés des 1er—2e siècles.

Très fréquents dans les tombes étaient les couteaux de fer avec la pointe courbée à l'extérieur et avec une cannelure dans les deux parties du couteau (les tombes 1, 4, 8, 10—11, 22, 24, 28, 30, 33—35, 37, 39—41). On ne connaît pas encore de nos nécropoles un type pareil de couteaux, et même de si nombreux couteaux. On peut y apercevoir la tradition de la vieille localité, semblable au couteau de la tombe 34. Toutes les tombes avec les couteaux sont probablement des tombes d'hommes, de représentants d'un travail spécial (pêche?). La cérémonie de mise en tombe de ces couteaux peut être liée à un culte spécial, lequel n'était pas symbolique seulement pendant l'enterrement, mais cet objet avait un accent symbolique déjà durant la vie.

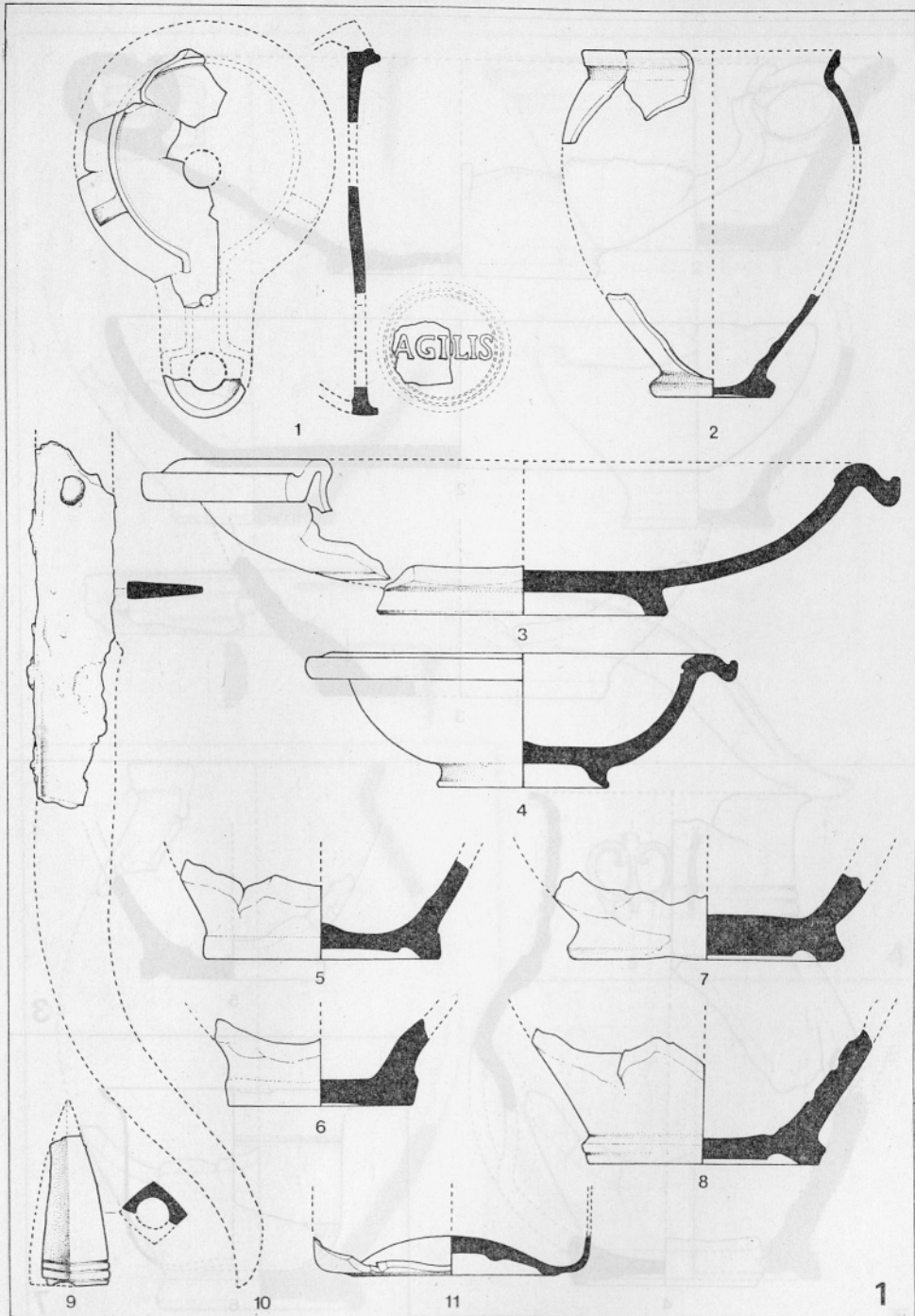
A cause du grand nombre des couteaux nous pouvons supposer qu'ils étaient produits sur les lieux. Parmi d'autres objets métalliques (les fibules, les bracelets, les boucles de ceinture et les anneaux étaient très rares dans les tombes), il faut mentionner le rasoir de fer avec la poignée courbée de bronze de la tombe 28, rappelant les rasoirs de Caerleona et la chaînette d'argent de la tombe 40.

Tous les objets des tombes de Svinja gorica près de Cerknica, qui ont été classifiés par des analogies, appartiennent à la deuxième moitié du premier et à la première moitié du deuxième siècle. Une question spéciale se pose à cause du temps bref des tombes et de leur fin rapide. Nous pouvons prévoir probablement que c'étaient les nouveaux habitants de la colonie préhistorique, lesquels ont habité la plaine près de Cerknica à cause de meilleures conditions près de la ville, de l'eau et de la route. La fin rapide du lieu de sépulture au 2e siècle nous montre la fin de la colonie, liée à la destruction des Marcomans et à la peste en même temps. Cela peuvent être les raisons qui ont coupé la vie antique continue dans une région assez vaste.

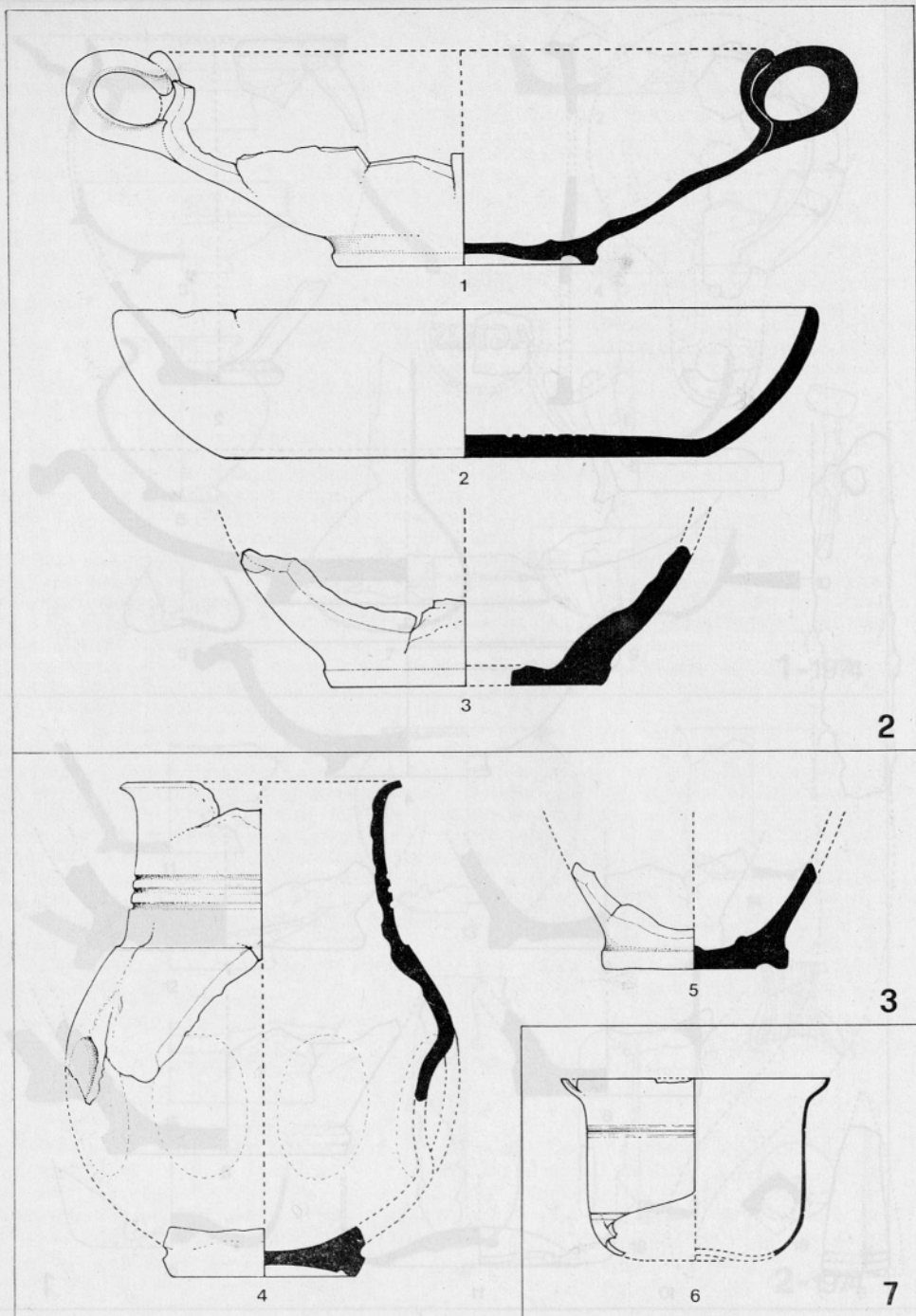

T. 1: Cerknica — 4, 12, 15—16: 1/2, ostalo 1/4

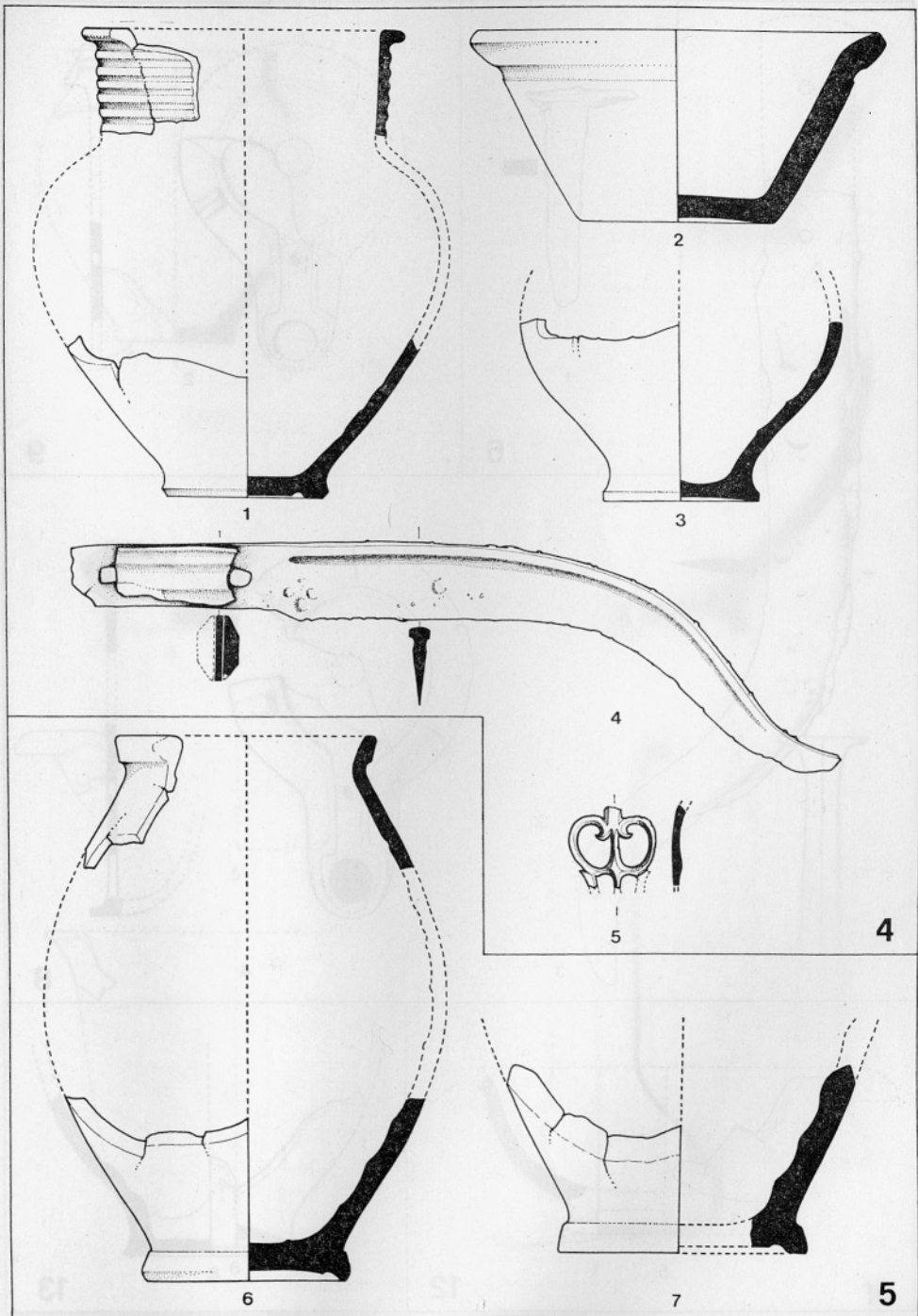
Pl. 1: Cerknica — 4, 12, 15—16: 1/2, le reste 1/4

T. 2: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 2: Cerknica — le tout 1/2

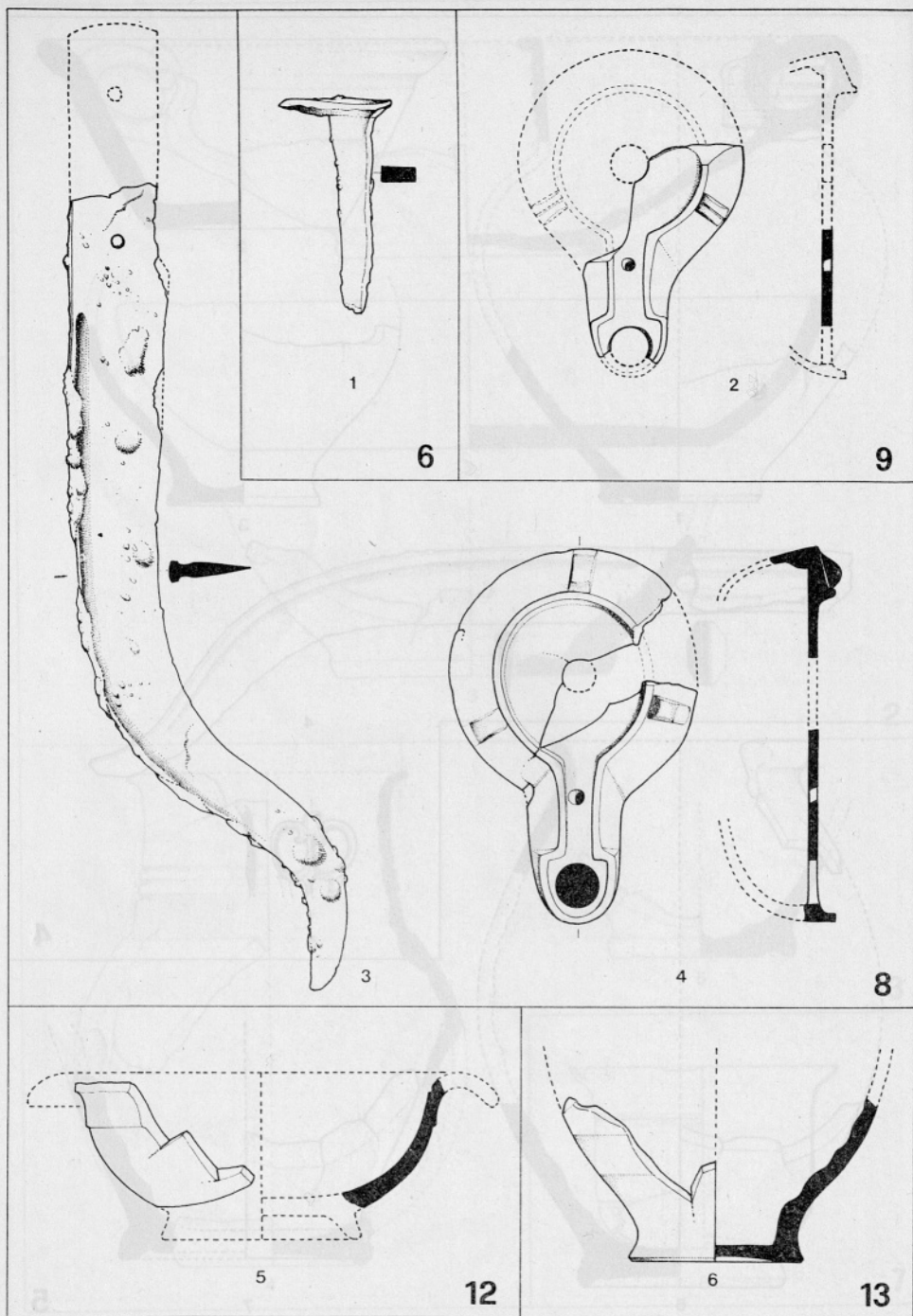

T. 3: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 3: Cerknica — le tout 1/2

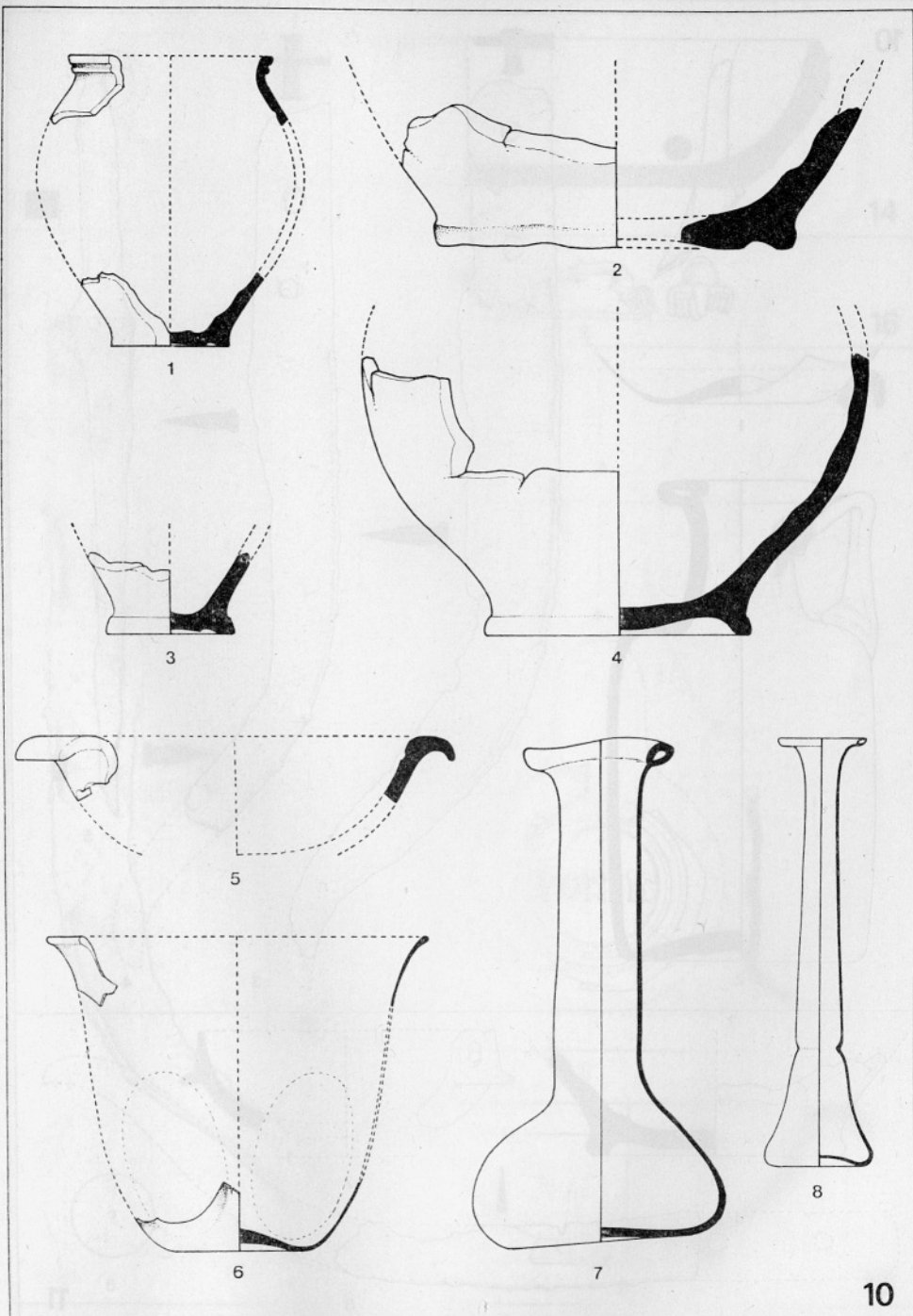

T. 4: Cerknica — vse 1/2

Pl. 4: Cerknica — le tout 1/2

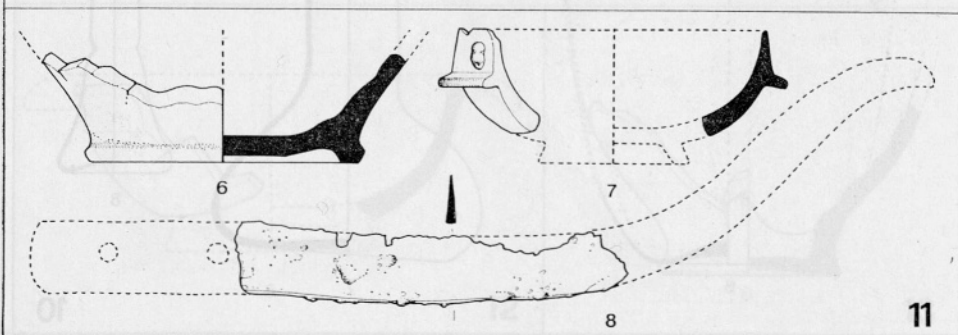
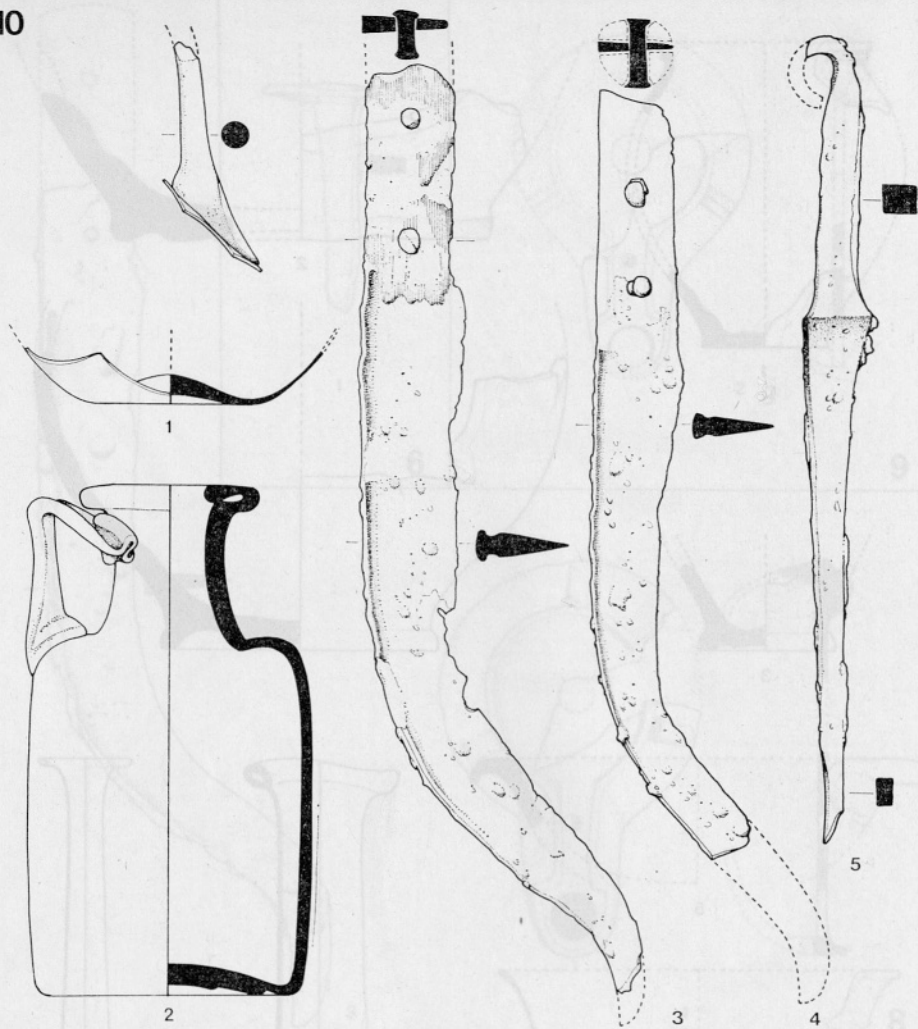
T. 5: Cerknica — vse 1/2
Pl. 5: Cerknica — le tout 1/2

T. 6: Cerknica — 2—8: 1/2, ostalo 1/4

Pl. 6: Cerknica — 2—8: 1/2, le reste 1/4

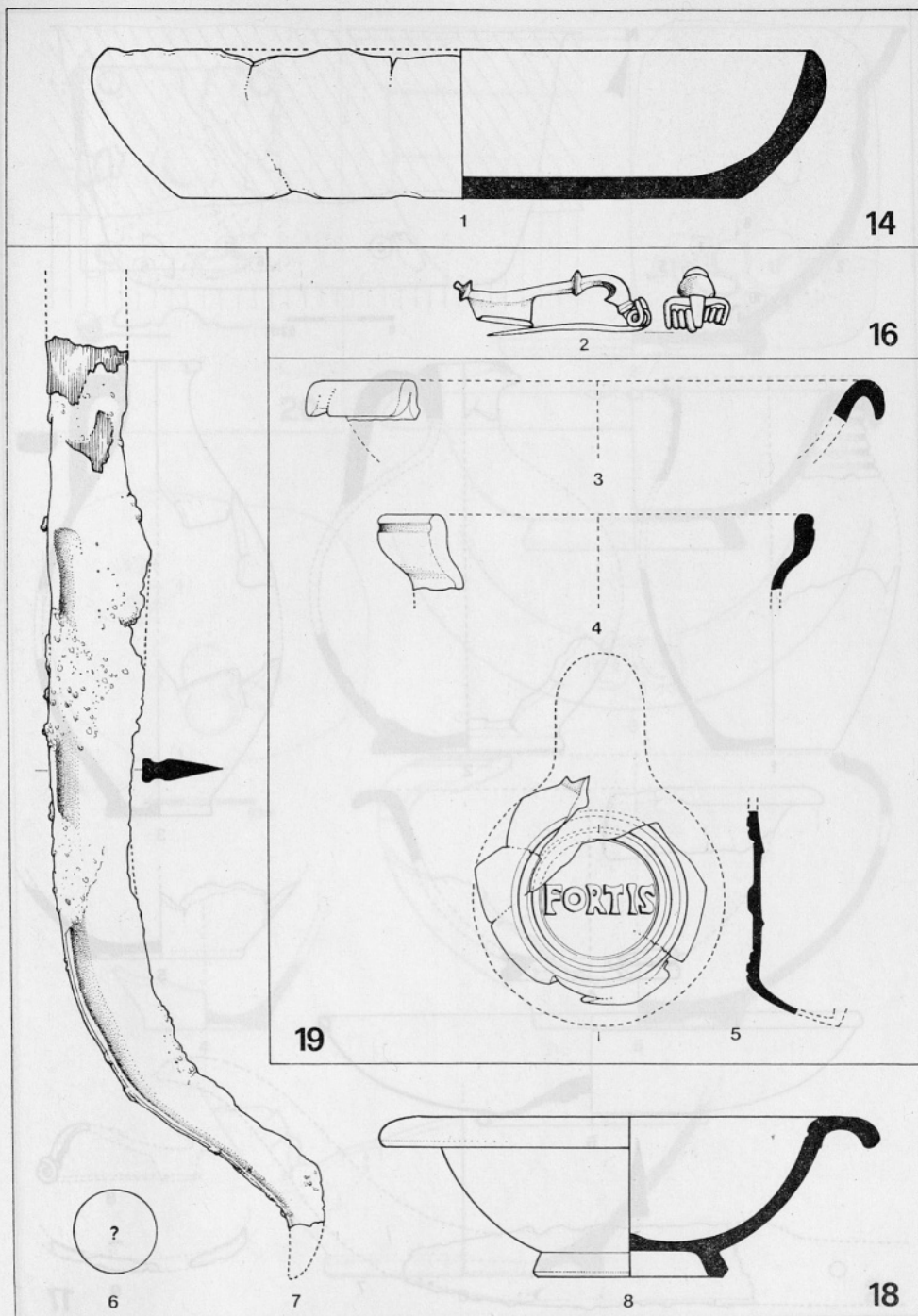
10

11

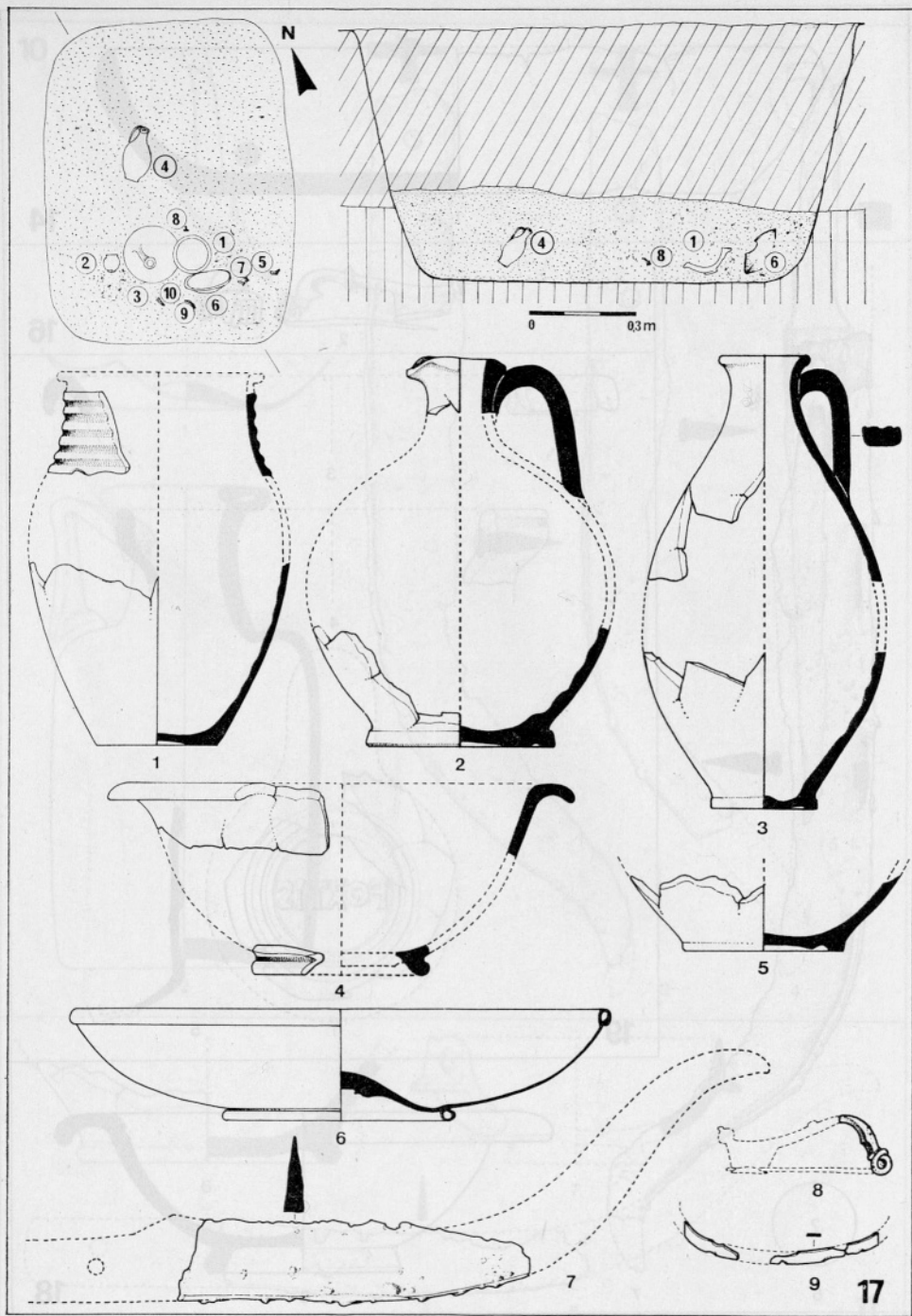
T. 7: Cerknica — vse 1/2

Pl. 7: Cerknica — le tout 1/2

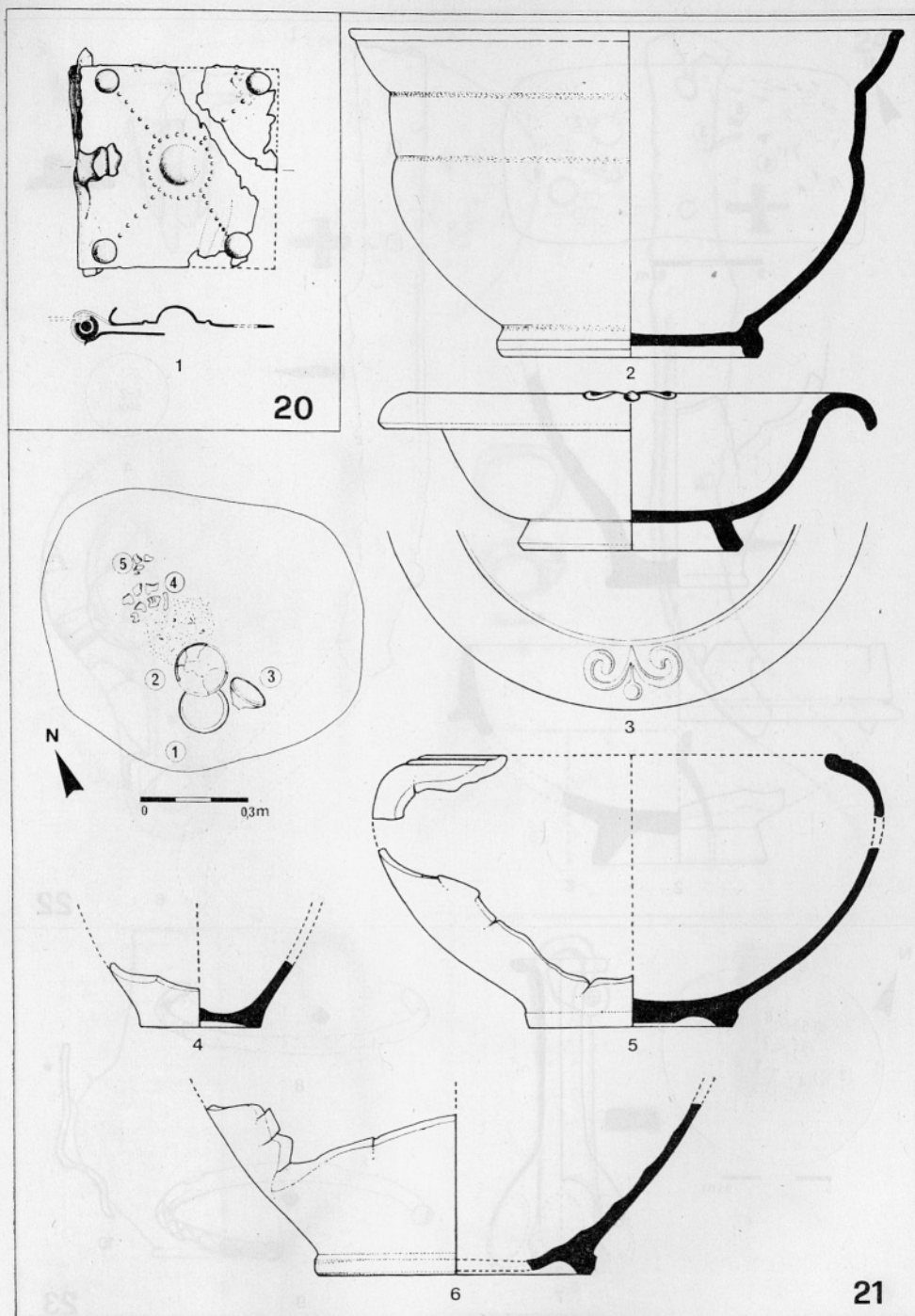

T. 8: Cerknica — vse 1/2

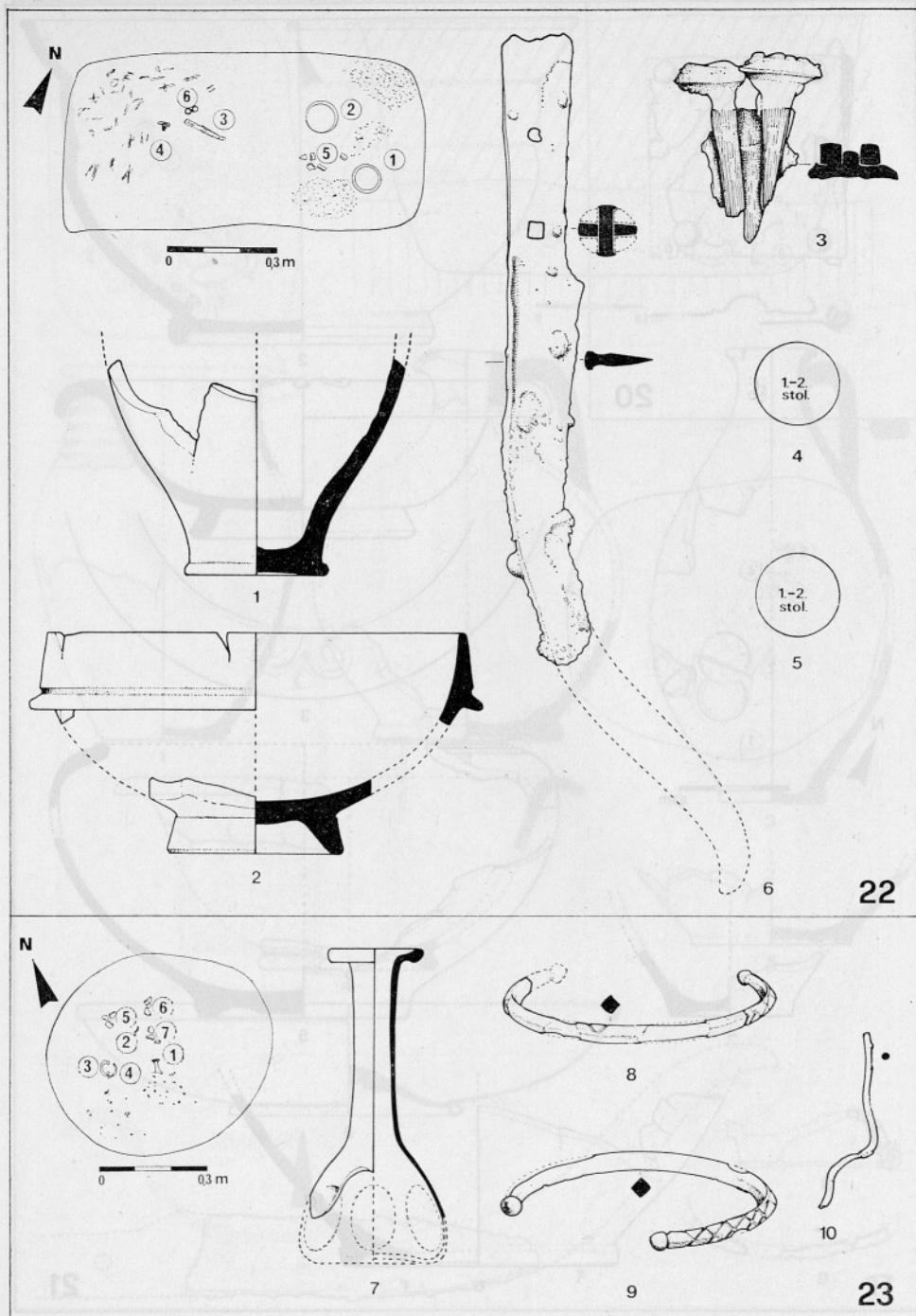
Pl. 8: Cerknica — le tout 1/2

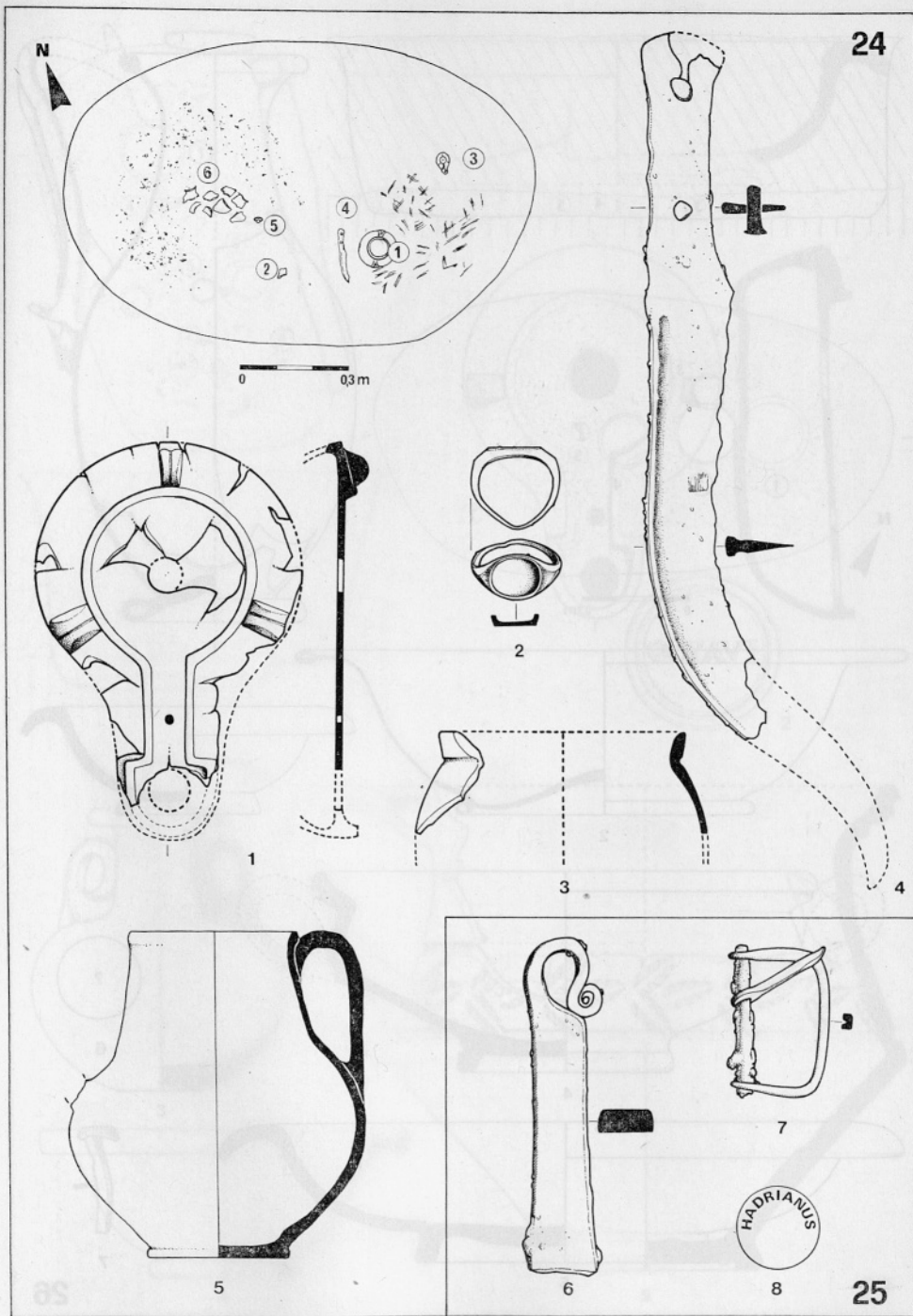
T. 9: Cerknica — 1, 4—9: 1/2, ostalo 1/4
 Pl. 9: Cerknica — 1, 4—9: 1/2, le reste 1/4

T. 10: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 10: Cerknica — le tout 1/2

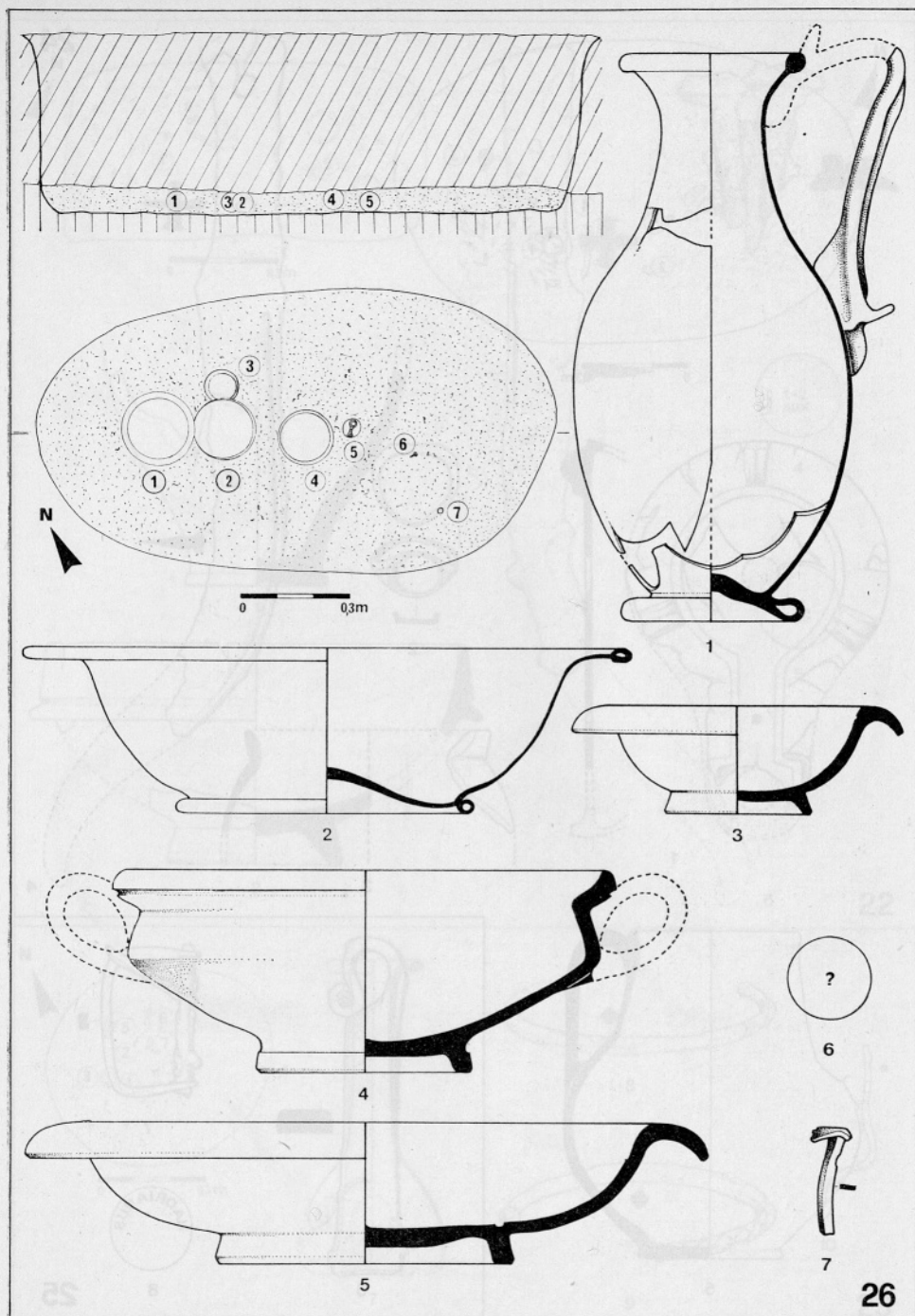

T. 11: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 11: Cerknica — le tout 1/2

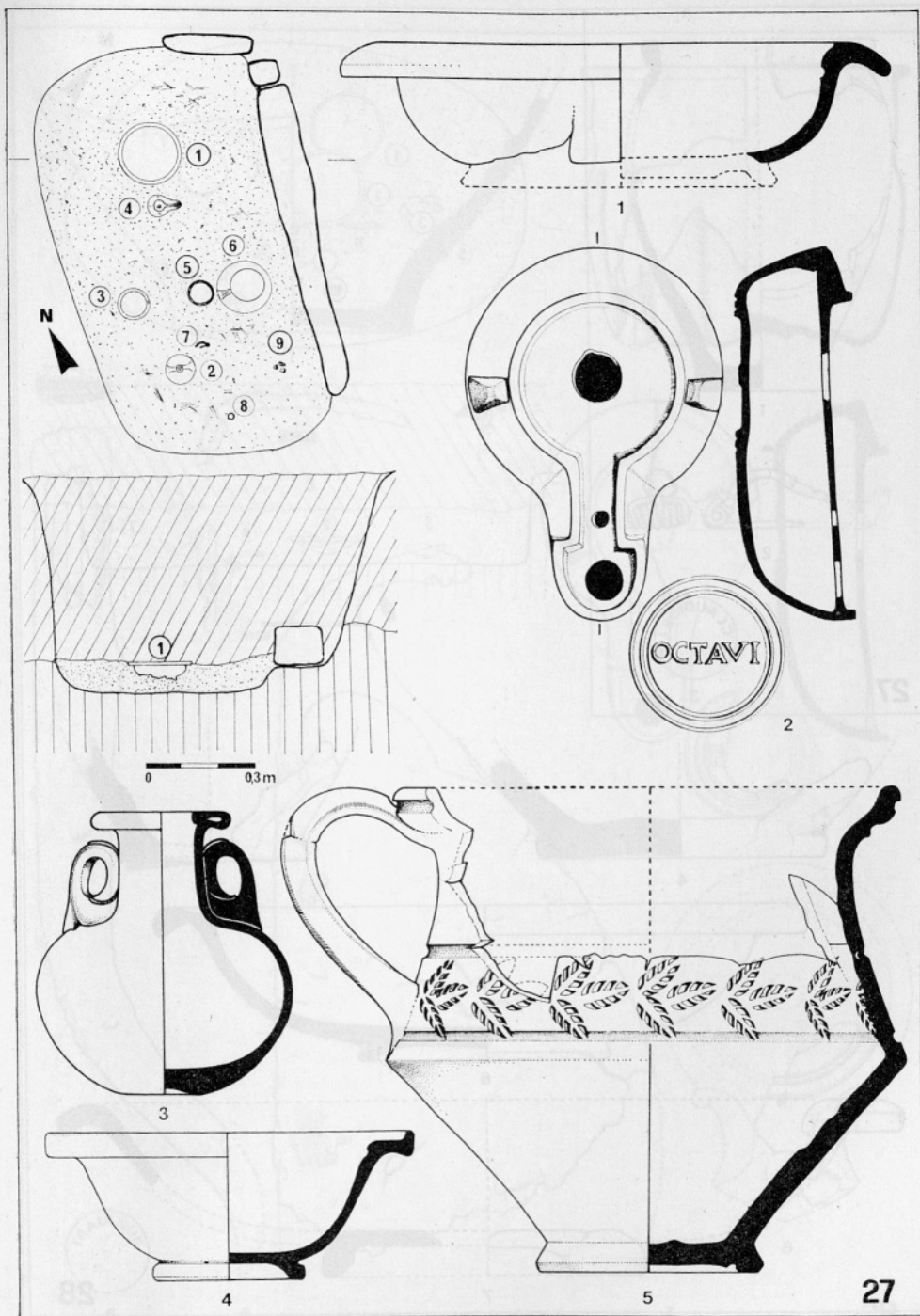
T. 12: Cerknica — 1—4, 6—8: 1/2, ostalo 1/4

Pl. 12: Cerknica — 1—4, 6—8: 1/2, le reste 1/4

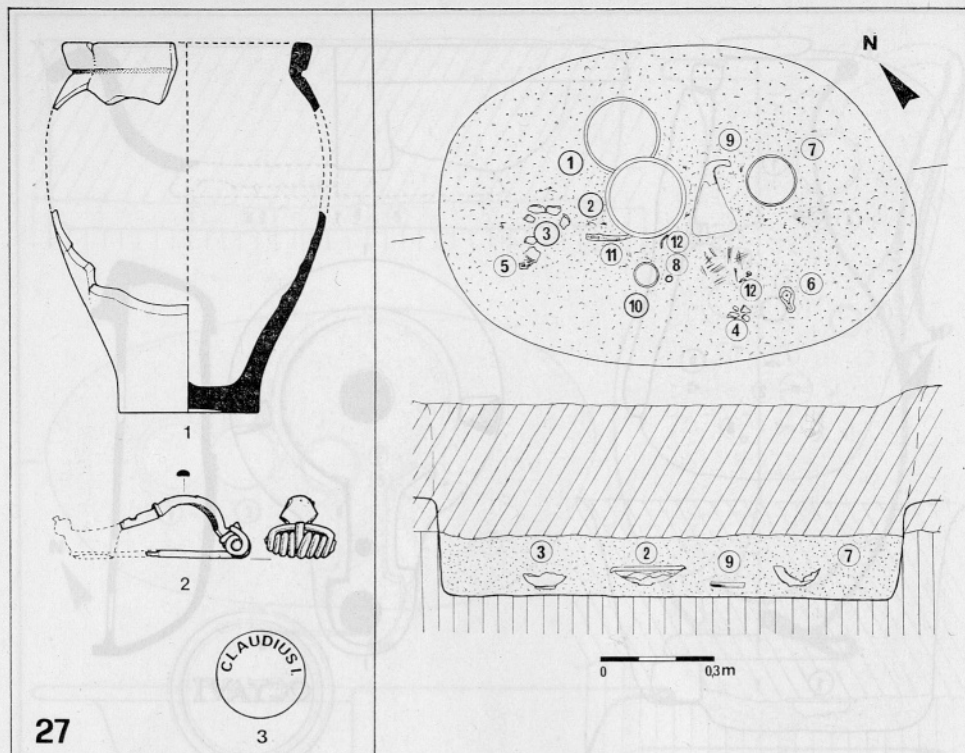

T. 13: Cerknica — vse 1/2

Pl. 13: Cerknica — le tout 1/2

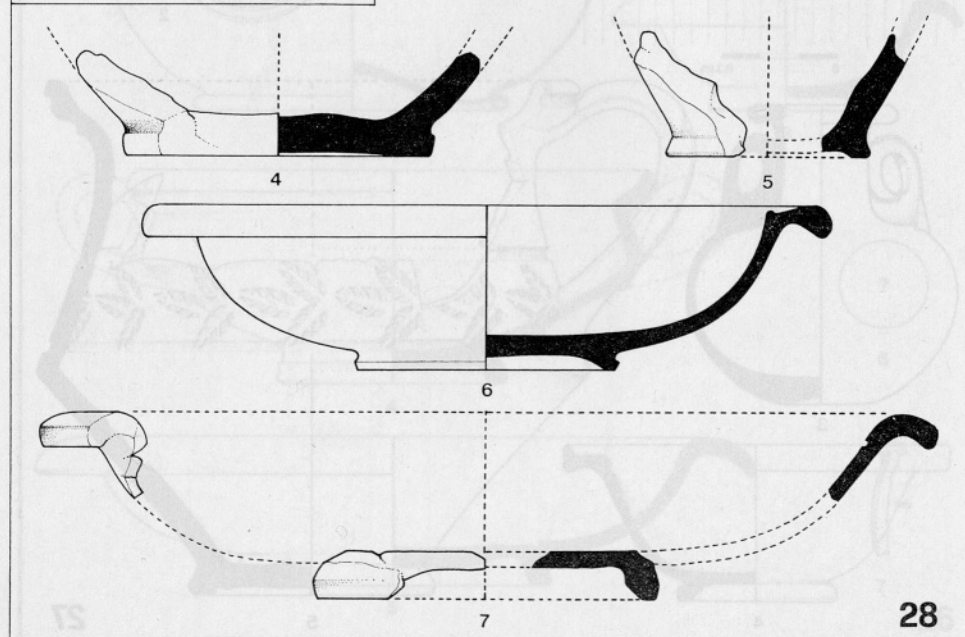

T. 14: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 14: Cerknica — le tout 1/2

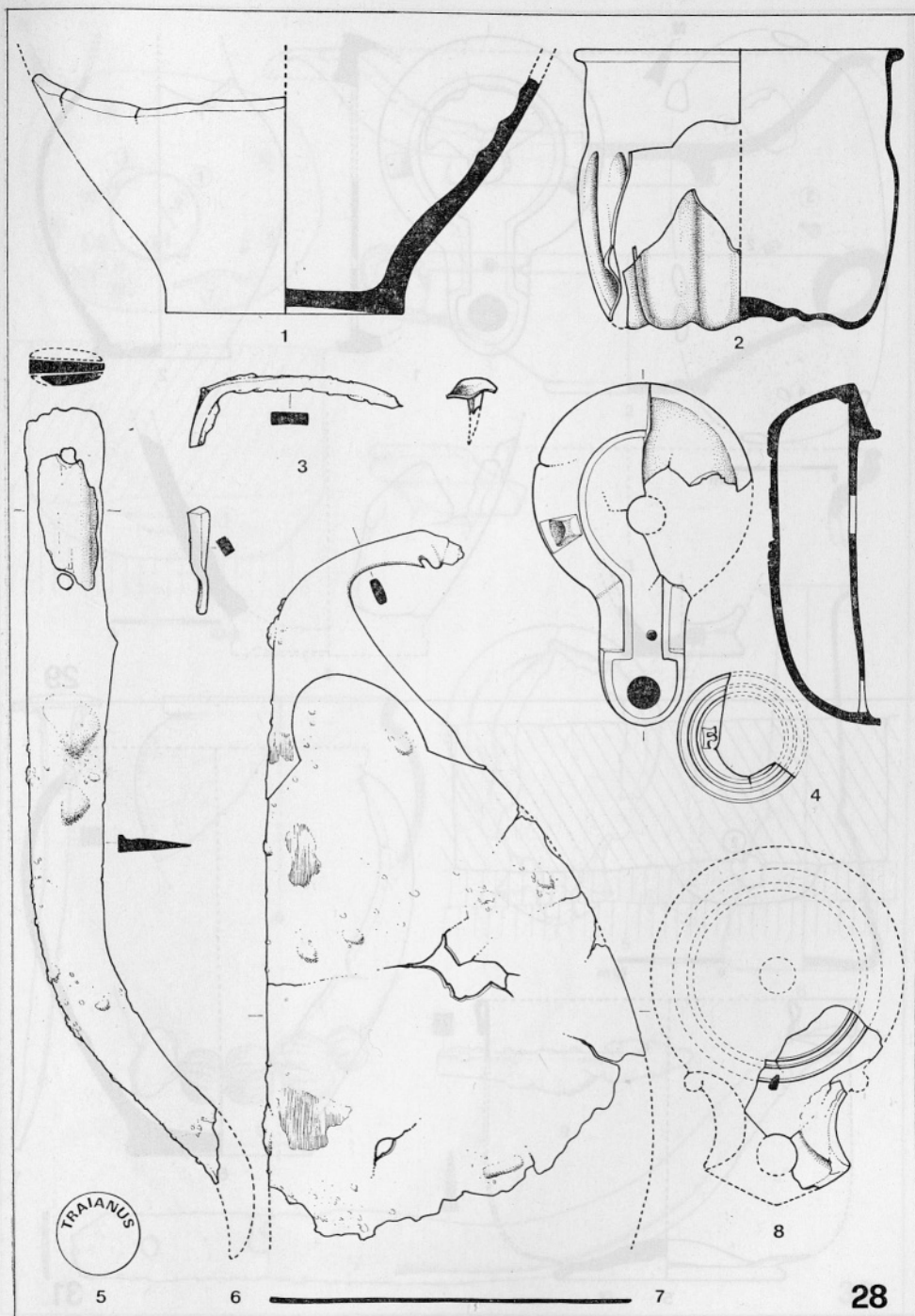
27

3

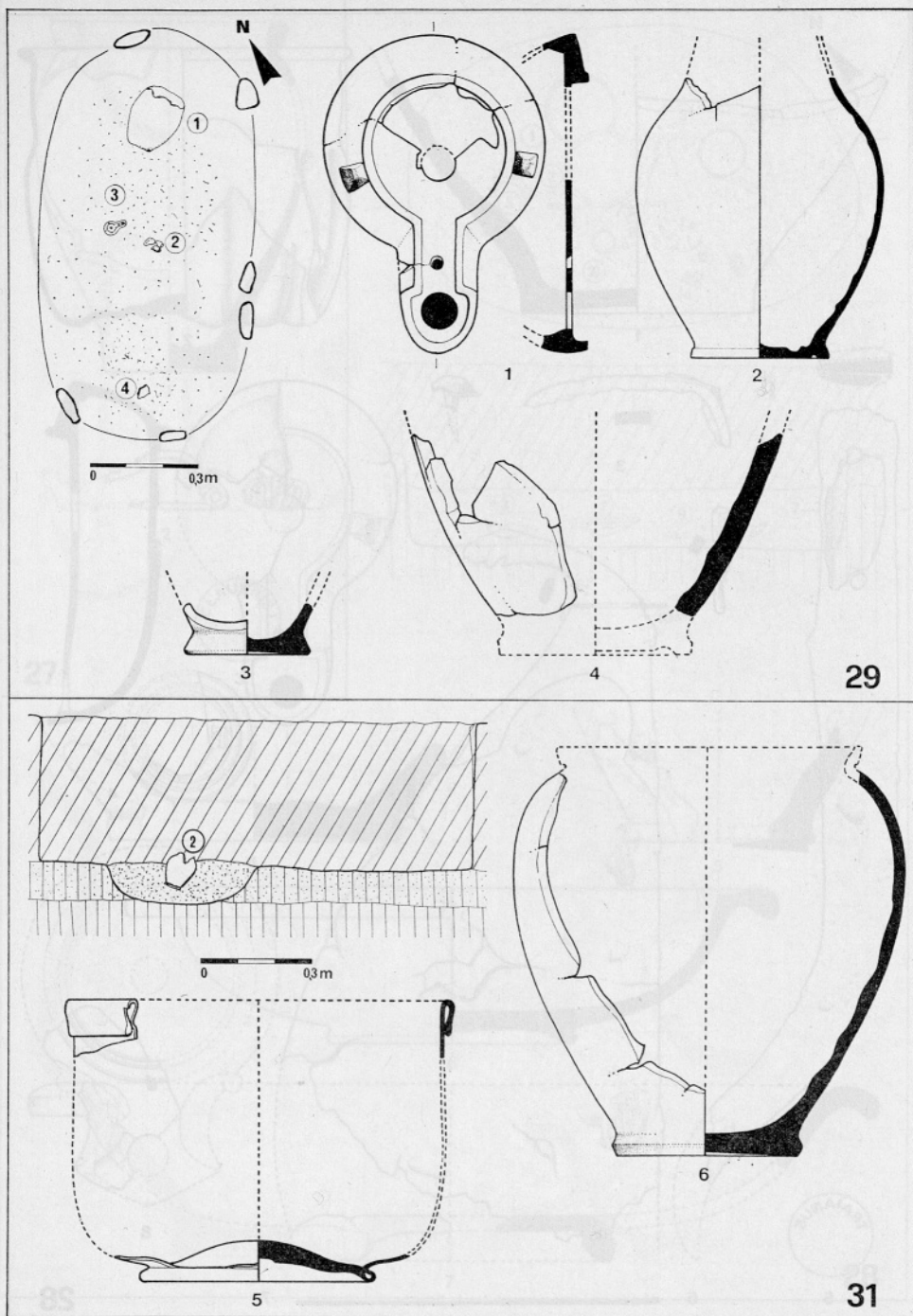

28

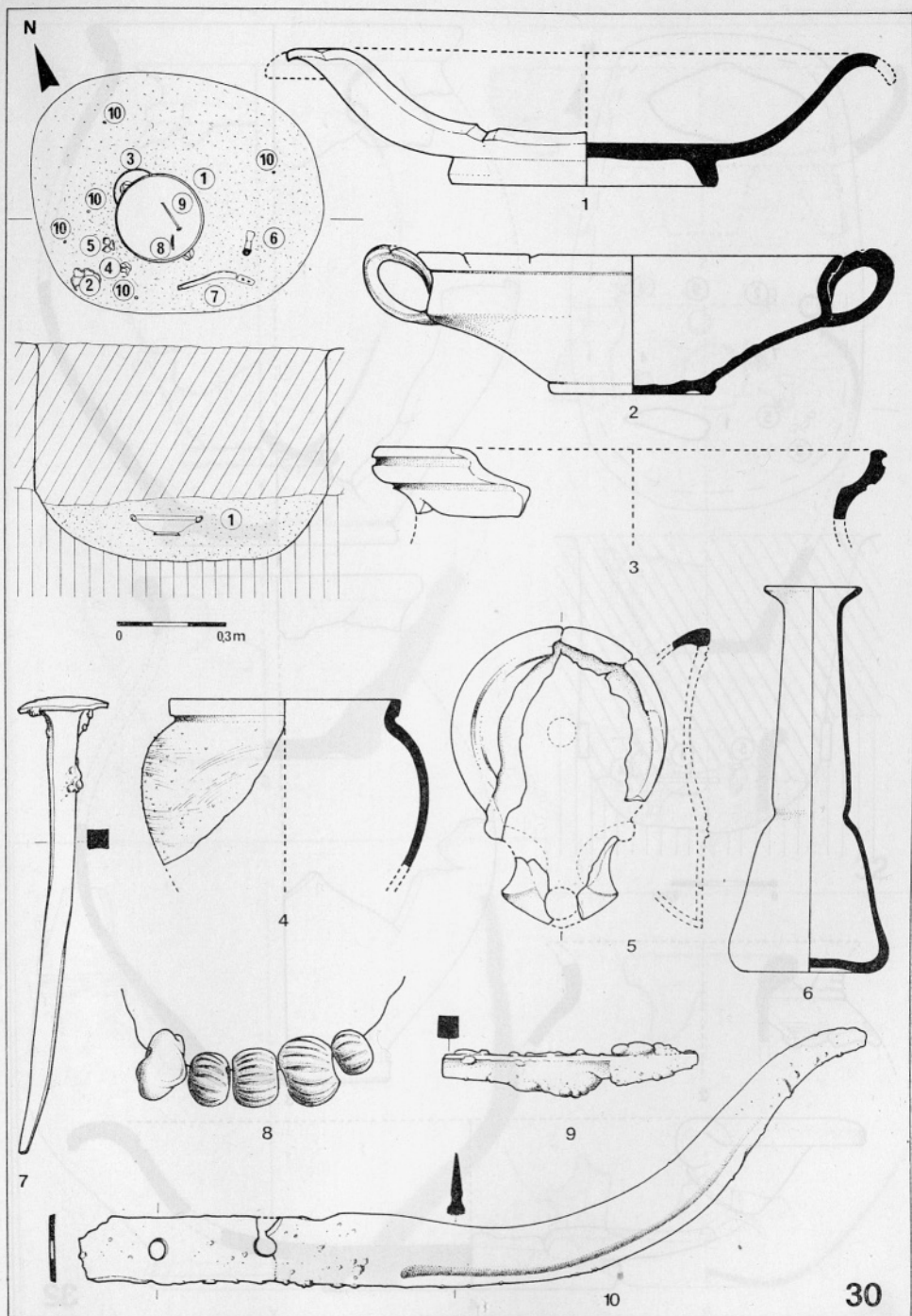
T. 15: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 15: Cerknica — le tout 1/2

T. 16: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 16: Cerknica — le tout 1/2

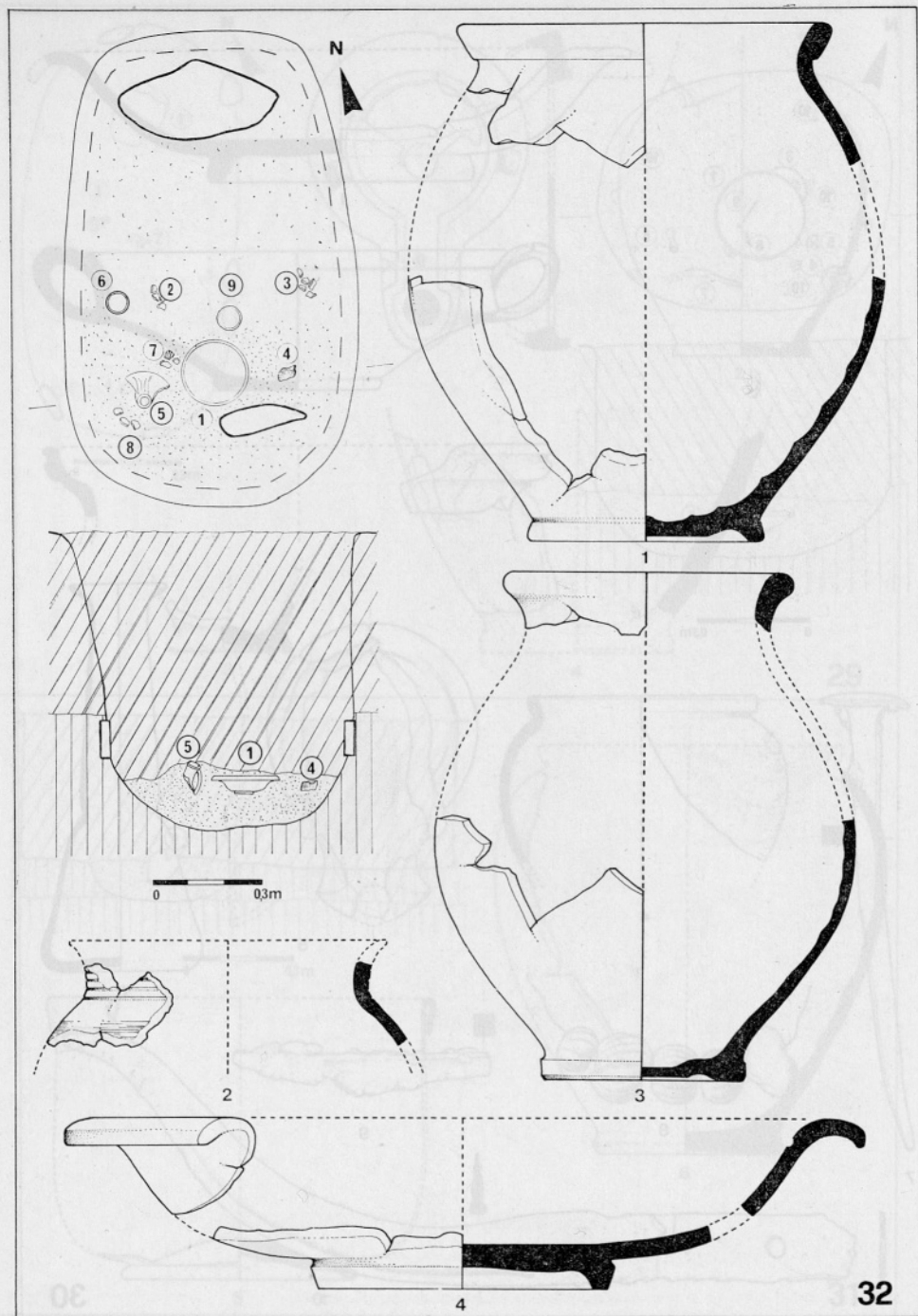

T. 17: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 17: Cerknica — le tout 1/2

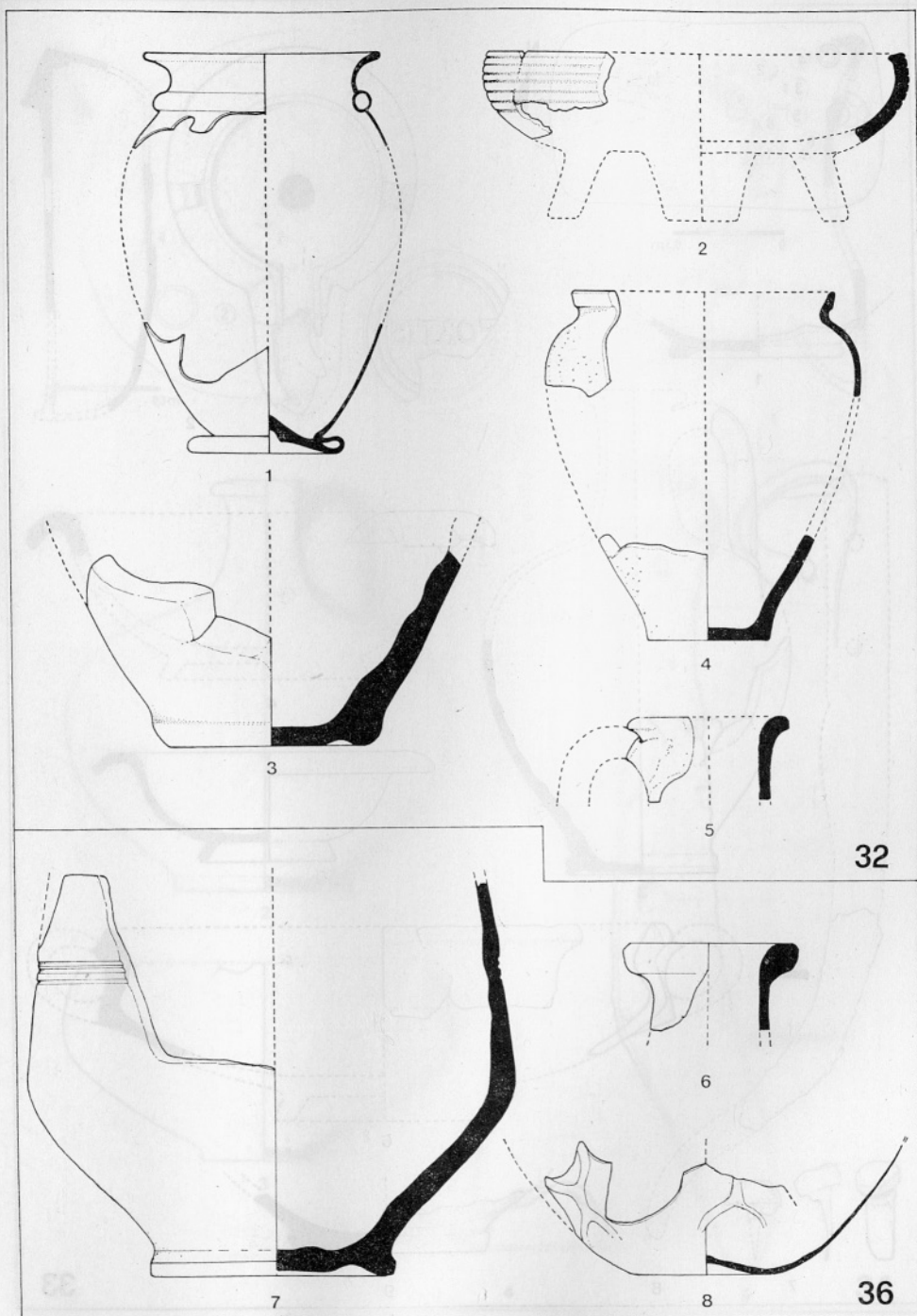
T. 18: Cerknica — 1, 3—10: 1/2, ostalo 1/4

Pl. 18: Cerknica — 1, 3—10: 1/2, le reste 1/4

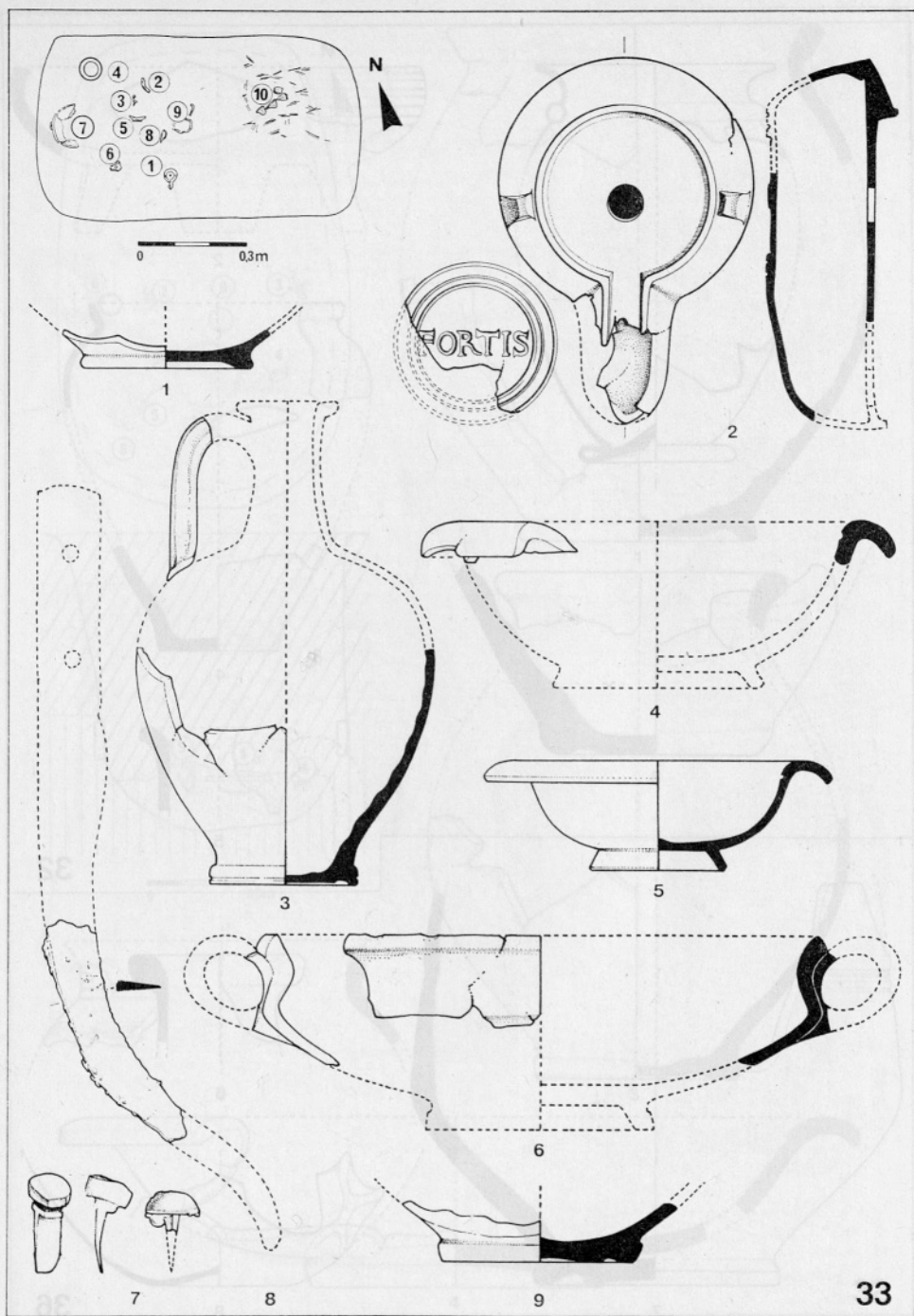
T. 19: Cerknica — 1, 3—4: 1/2, ostalo 1/4

Pl. 19: Cerknica — 1, 3—4: 1/2, le reste 1/4

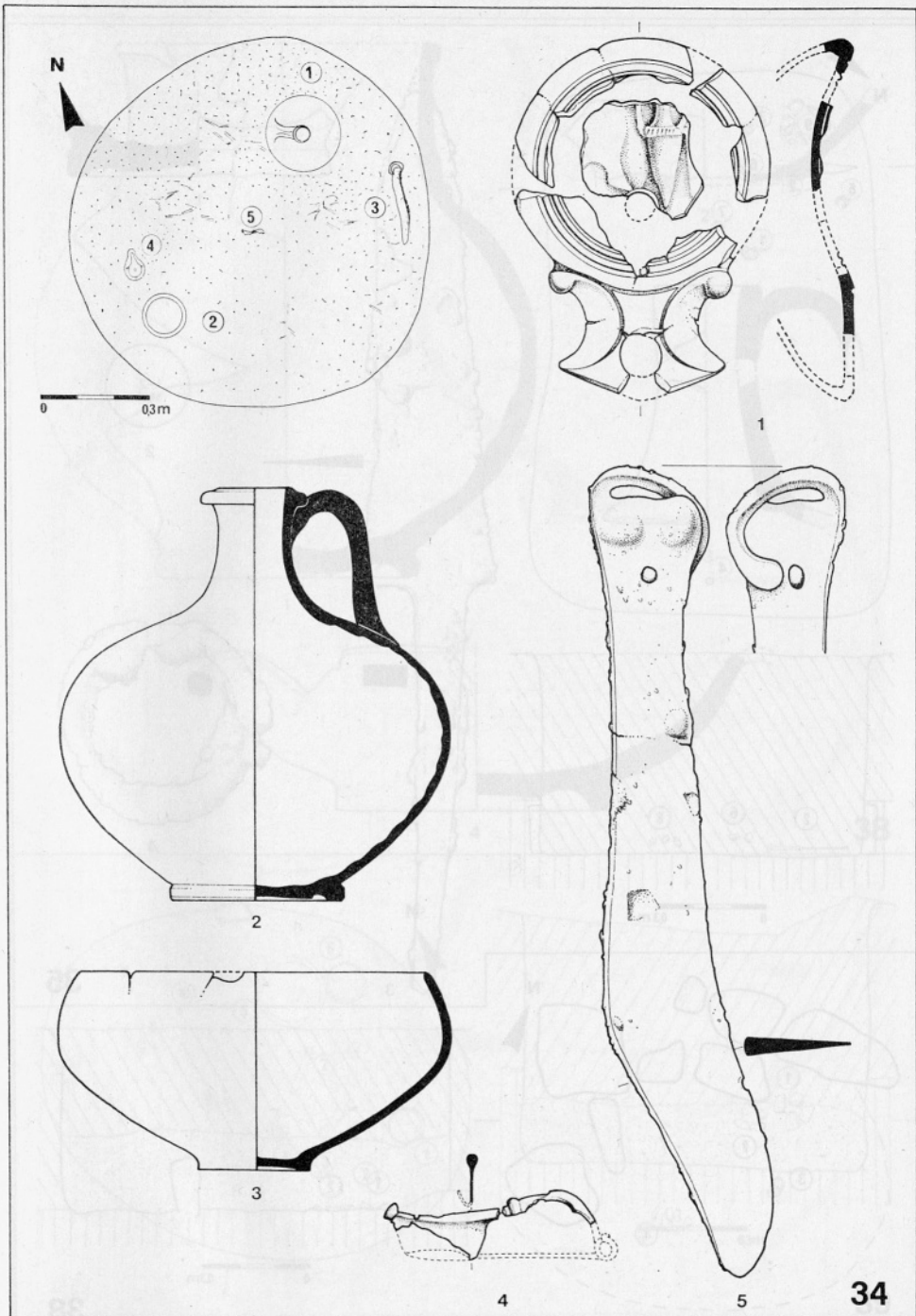

T. 20: Cerknica — 1, 3—8: 1/2, ostalo 1/4

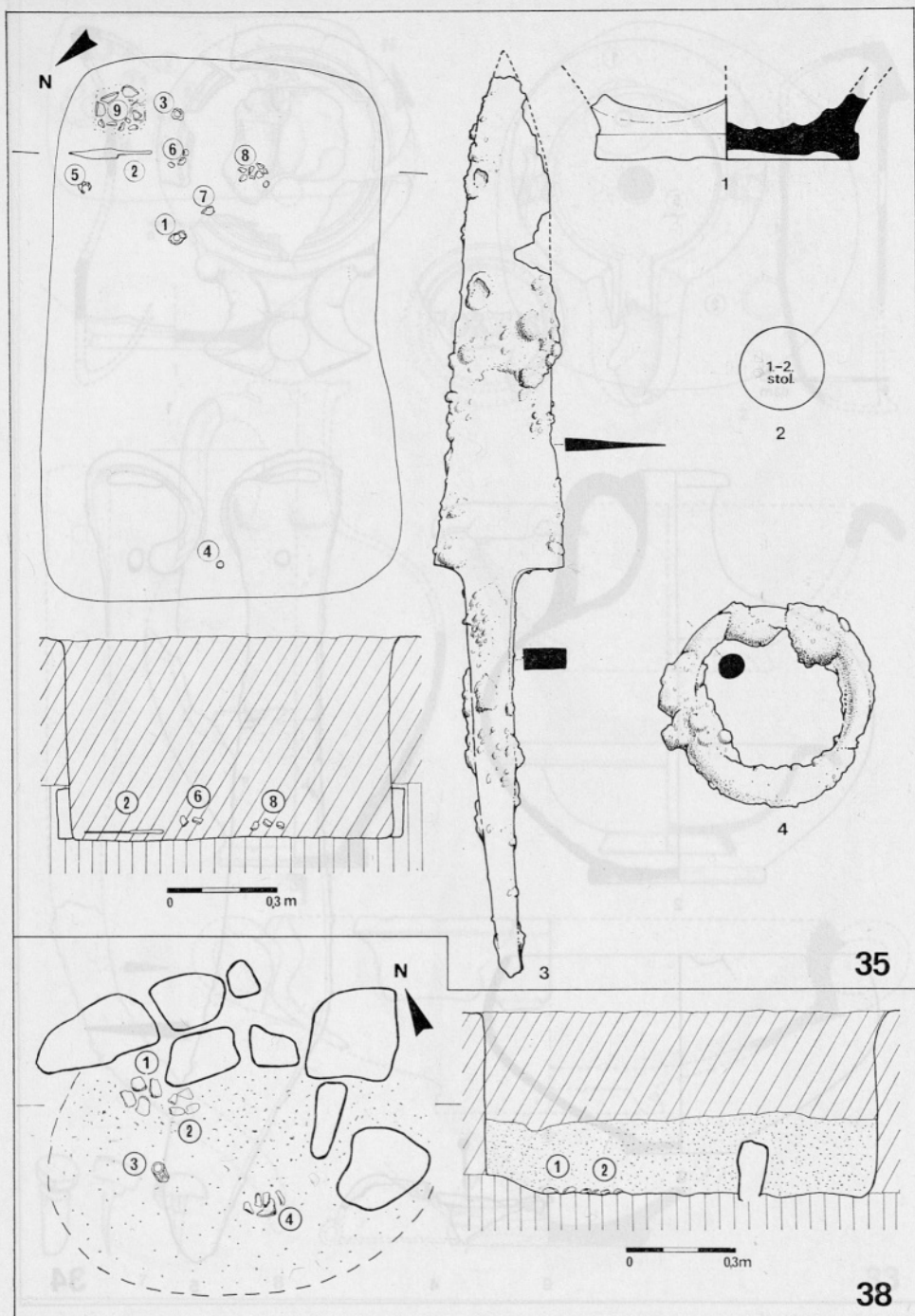
Pl. 20: Cerknica — 1, 3—8: 1/2, le reste 1/4

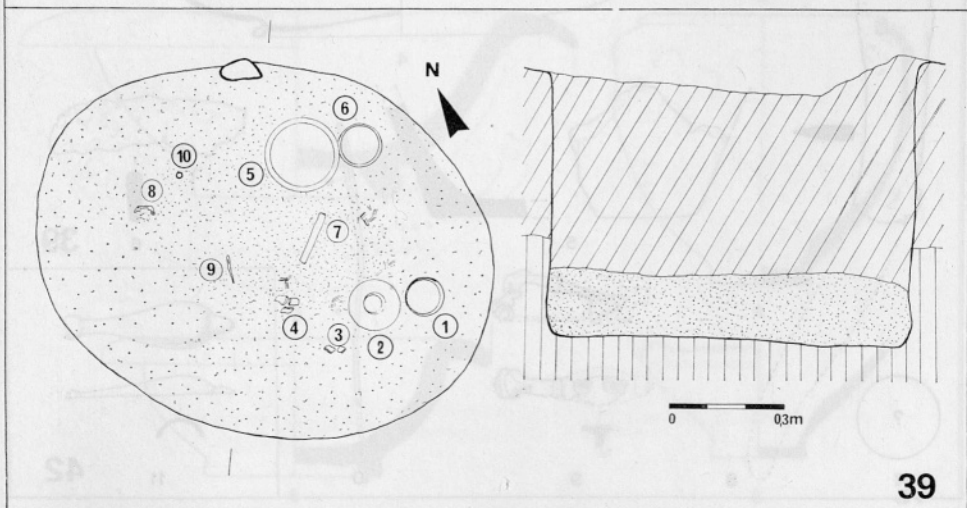
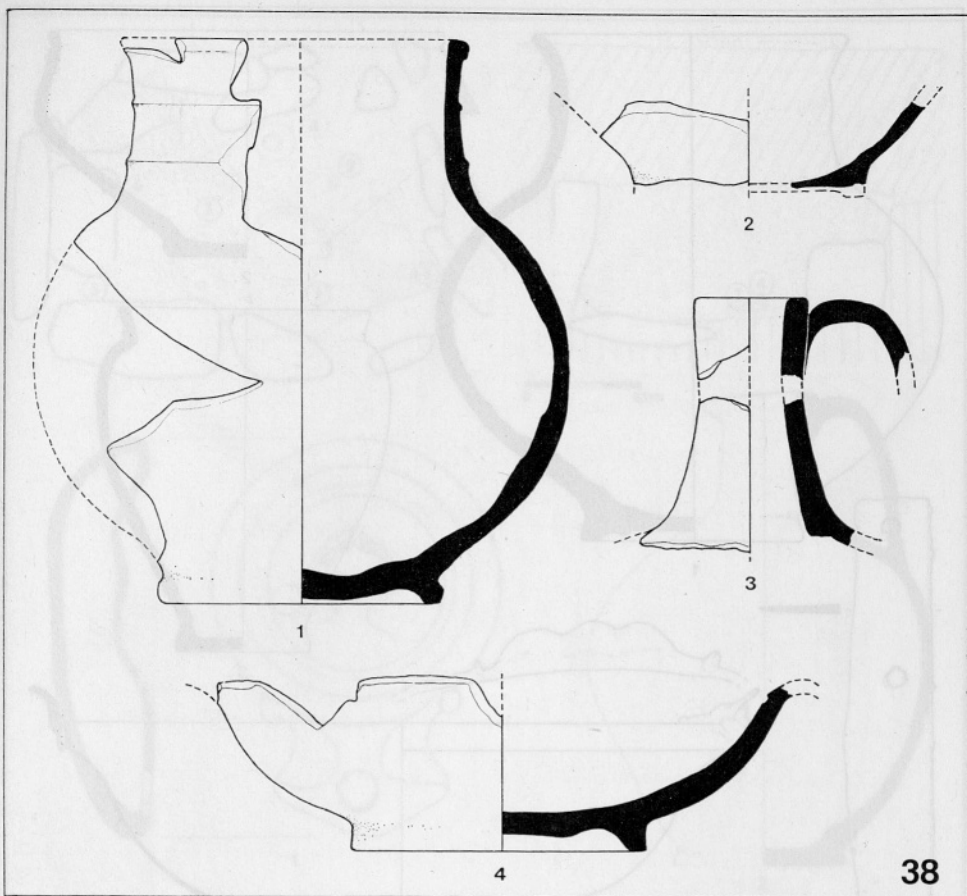
T. 21: Cerknica — 1—2, 4—9: 1/2, ostalo 1/4
Pl. 21: Cerknica — 1—2, 4—9: 1/2, le reste 1/4

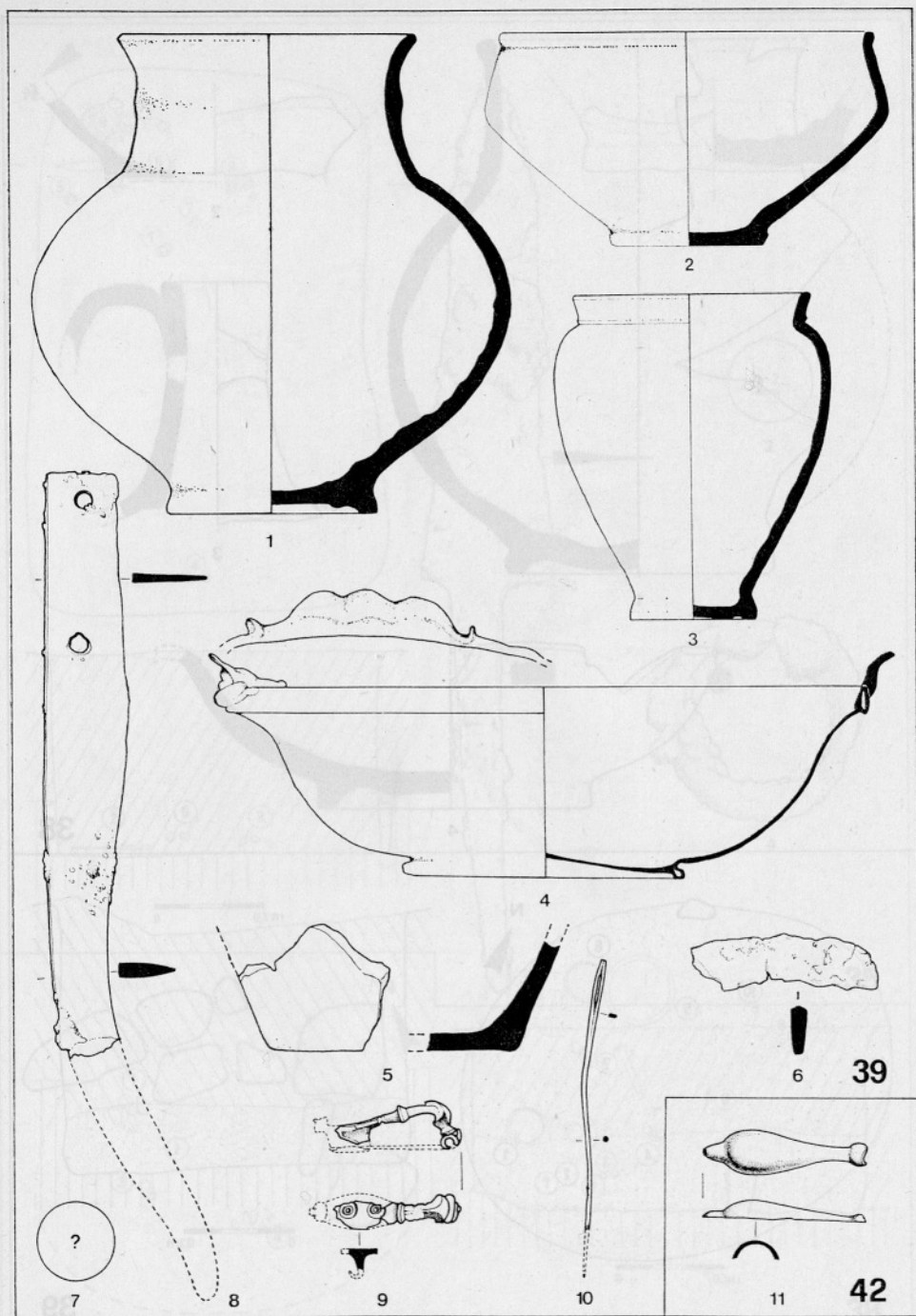
T. 22: Cerknica — 1, 3—5: 1/2, ostalo 1/4
Pl. 22: Cerknica — 1, 3—5: 1/2, le reste 1/4

T. 23: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 23: Cerknica — le tout 1/2

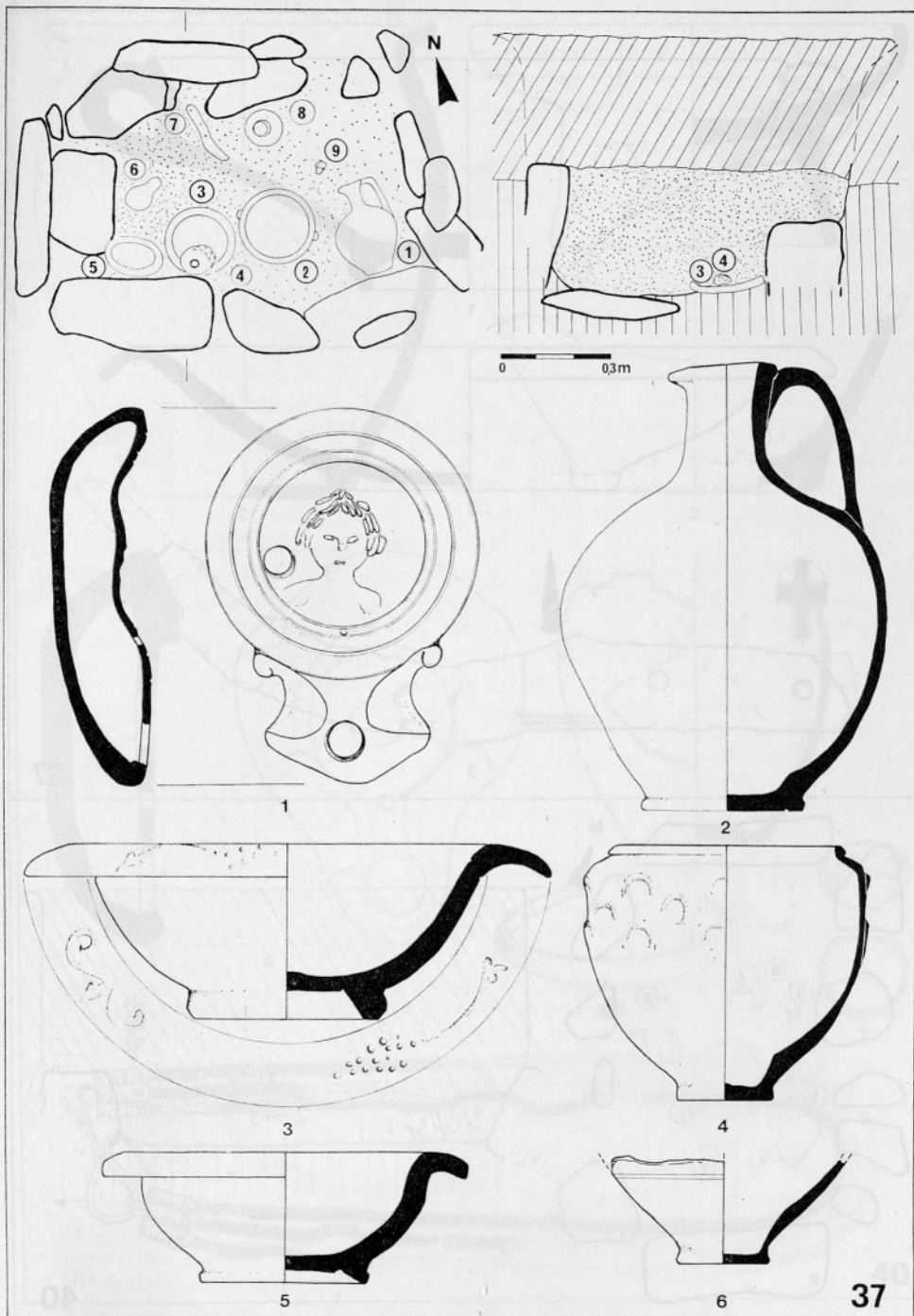

T. 24: Cerknica — vse 1/2
 Pl. 24: Cerknica — le tout 1/2

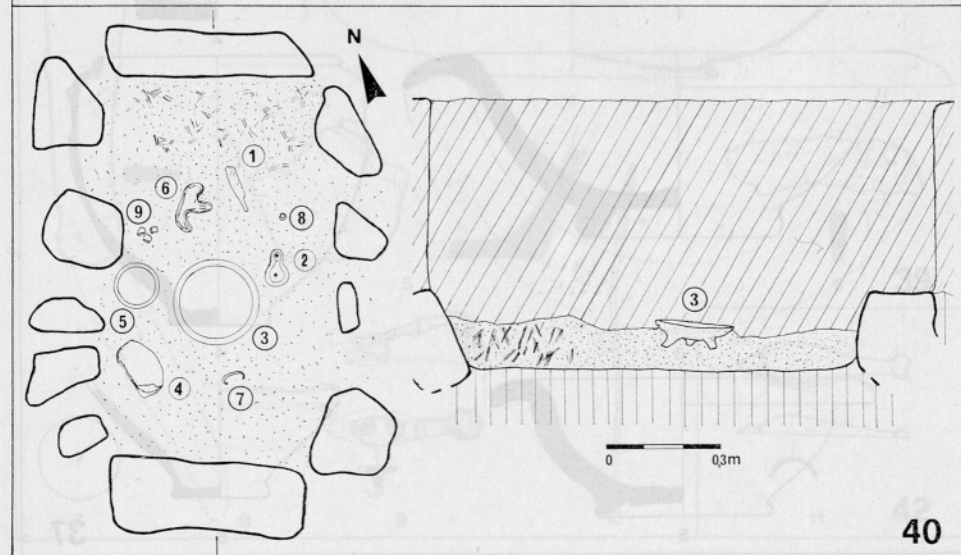
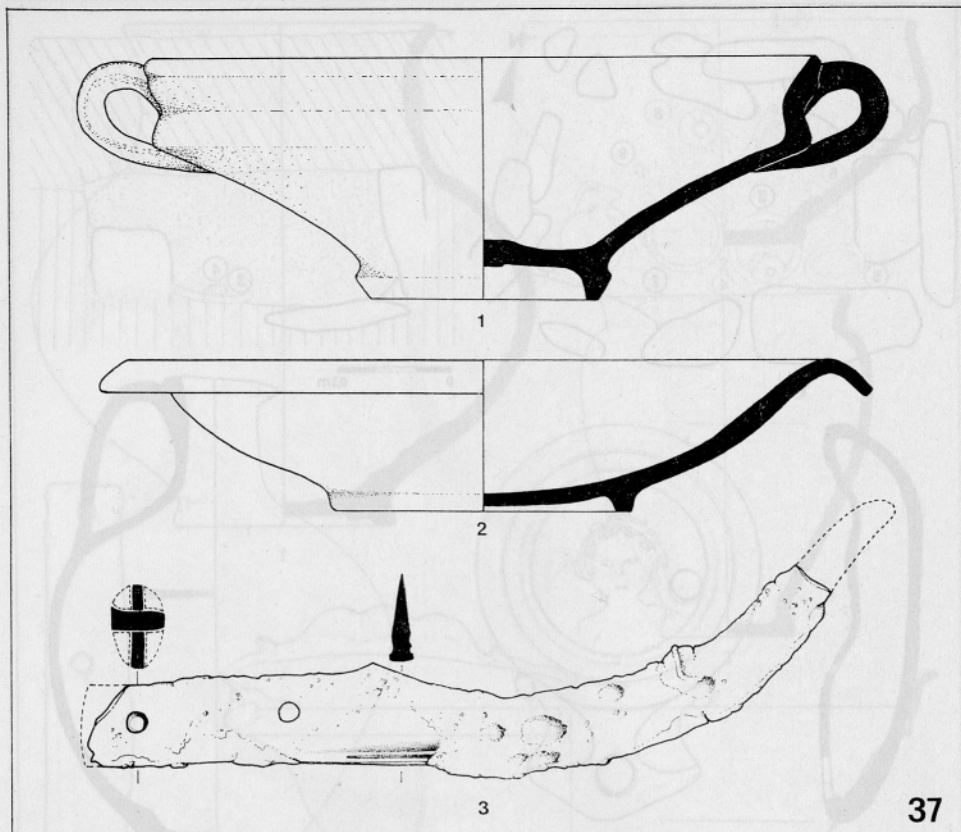
T. 25: Cerknica — 1—10: 1/2, 11: 2/1

Pl. 25: Cerknica — 1—10: 1/2, 11: 2/1

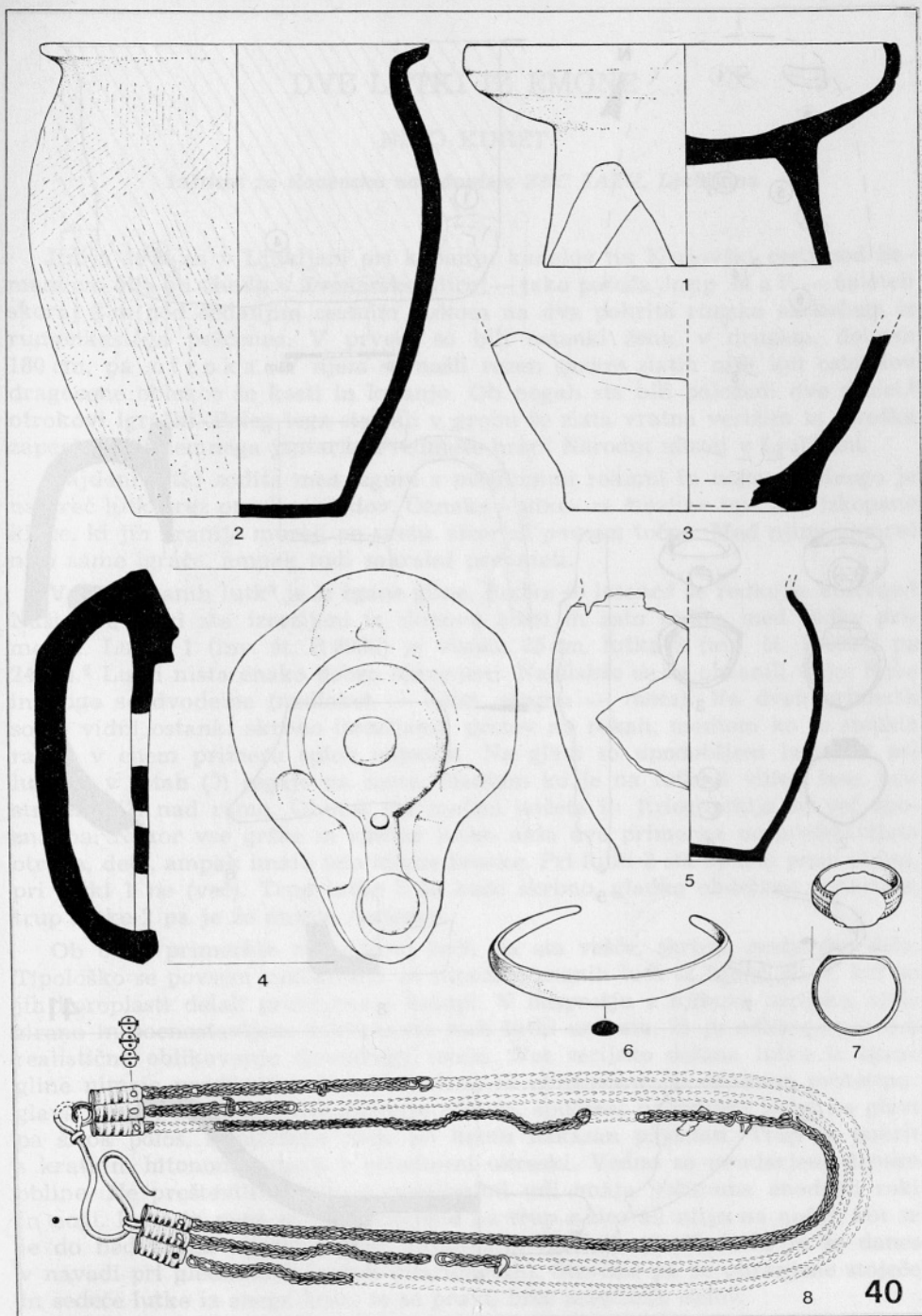
T. 26: Cerknica — 1, 3—6: 1/2, ostalo 1/4

Pl. 26: Cerknica — 1, 3—6: 1/2, le reste 1/4

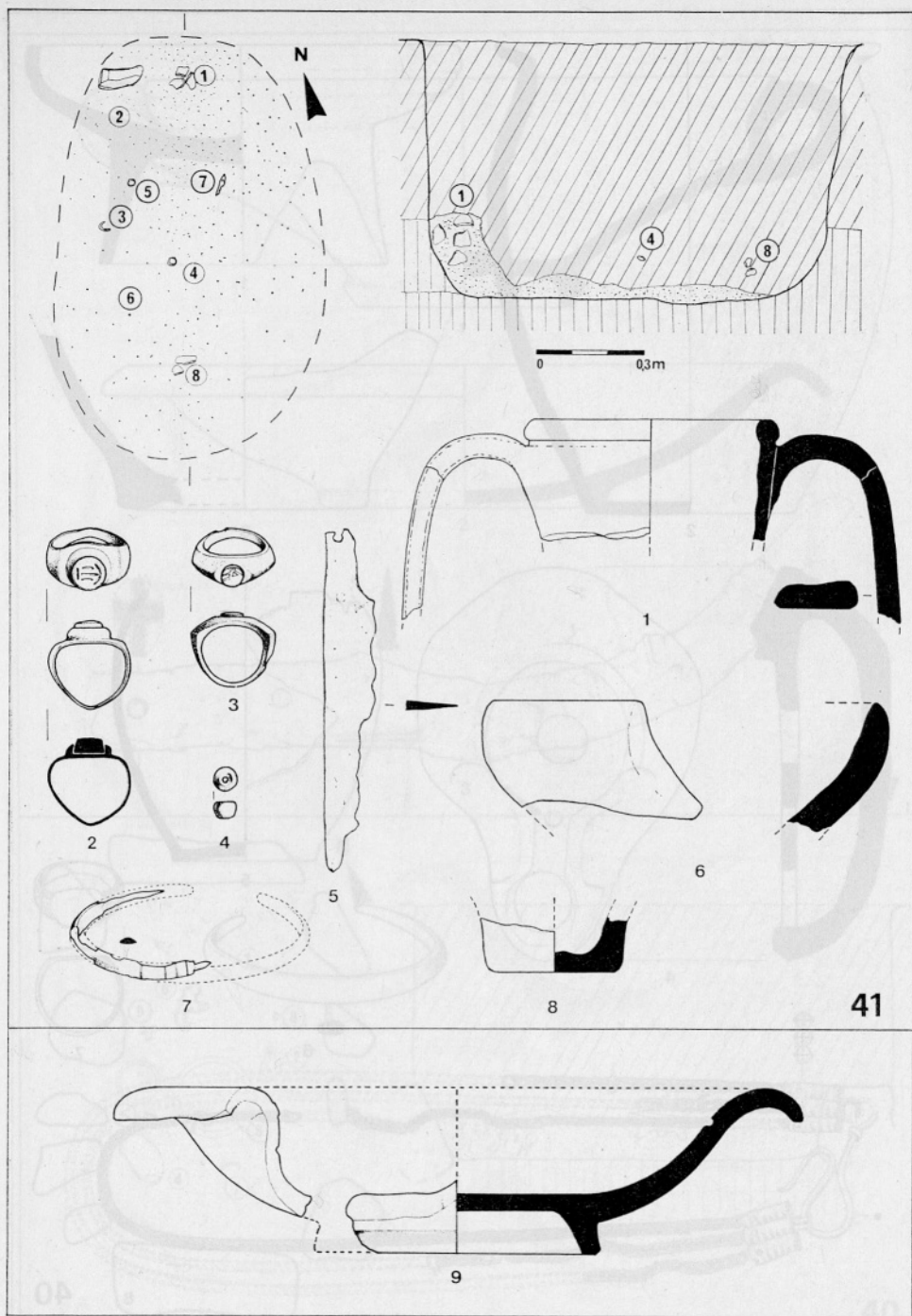
T. 27: Cerknica — vse 1/2

Pl. 27: Cerknica — le tout 1/2

T. 28: Cerknica — 2—4, 6—8: 1/2, ostalo 1/4

Pl. 28: Cerknica — 2—4, 6—8: 1/2, le reste 1/4

T. 29: Cerknica — vse 1/2

Pl. 29: Cerknica — le tout 1/2